

**KARŞILAŞTIRMALI BİR ARAŞTIRMA:
KURAMDAN UYGULAMAYA TÜRKİYE'DE CITTASLOW HAREKETİ¹**
**A Comparative Research:
From Theory to Practice The Cittaslow Movement in Turkey**

Prof. Dr. Füsün BAYKAL
Ege Üniversitesi, Edebiyat Fakültesi
fusun.soykan@ege.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-4599-4235

Öğr. Gör. Dr. Emre ATABERK
Ege Üniversitesi, Bergama Meslek Yüksekokulu
emre.ataberk@ege.edu.tr
Orcid ID: 0000-0002-3338-4798

Öz

Kentlerin yerel kimliğini ön plana alan Cittaslow kavramı; sürdürülebilir çevrede yaşam kalitesini yükselterek kalkınmayı hedeflemektedir. Çünkü kentler, hızlı, çarpık, sağlıklı gelişimleri ve kentsel kimlik sorunları ile tarihi, kültürel ve doğal değerlerini kaybetmektedir. Bu makale ; Türkiye’de 11 yıldır gündemde olan Cittaslow hareketine tanıtım ve faaliyetler ekseninde yaklaşmıştır. Çalışma, nitel bir tematik derleme ve karşılaştırmalarla zenginleştirilen bir sistematik analiz, aynı zamanda bir eylem araştırmasıdır. Bu kapsamda önce kuramsal temelde Cittaslow felsefesi ile birtakım güncel değişkenler ilişkilendirilmiştir. Arkasından Türkiye’deki Cittaslow faaliyetleri, üyelik kriterlerine göre bilimsel çalışmalardan alıntılar yapılarak değerlendirilmiştir. Son olarak, Türkiye’deki Cittaslow’ların tanıtımlarına web siteleri üzerinden eleştiriler getirilmiştir. Veri toplama araçları; literatür taraması ve Seferihisar ilçesindeki gözlemlerdir. Bulgular; üyelik kriterlerine göre Türkiye’de Cittaslow’ların faaliyetlerinde ve tanıtımlarında eksikler ve yetersizlikler olduğunu göstermektedir. Bu iki konuda kurucu üye Seferihisar örnek alınmalı ve Cittaslow’a üyelik sonrasında olumlu yöndeki değişimleri dikkatle izlenmelidir.

Anahtar kelimeler: Cittaslow, Tanıtım, Faaliyetler, Karşılaştırma, Seferihisar, Türkiye.

Abstract

The Cittaslow concept, which prioritizes the local identity of the cities, aims to improve the quality of life in a sustainable environment because cities are losing their historical, cultural and natural values due to the urban identity problems and fast, unplanned

¹ Bu çalışma; İtalya’nın Lecce kentinde 2017 yılında düzenlenen “*International Annual Conference: Local Governance in the New Urban Agenda*” adlı konferansta sunulan, ancak yayınlanmayan “*Baykal, F. ve Ataberk, E.: Reflections of Cittaslow in Turkey and the Roles of Local Governement*” başlıklı bildirinin, büyük kısmıyla değiştirilmiş ve güncellenen bilgilerle yeniden hazırlanmış halidir.

and unhealthy development. This article studies the Cittaslow movement, which has been in Turkey’s agenda for 11 years, on the grounds of promotions and activities. The study is an action research as well as a systematic analysis enriched with a qualitative thematic compilation and comparisons. In this context, some current variables are associated with the Cittaslow philosophy on a theoretical basis. Subsequently, the Cittaslow activities in Turkey are evaluated by benefitting from the scientific studies within the scope of membership criteria. Finally, the promotions of Cittaslows in Turkey are criticized over their websites. The data collection tools are the literature review and the observations in the Seferihisar district. The findings indicate that there are inadequacies in the promotions and activities of Cittaslows in Turkey according to the membership criteria. The founding member Seferihisar should be taken as an example in these two issues and its positive changes following the membership to Cittaslow should be carefully monitored.

Key words: Cittaslow, Promotion, Activities, Comparative, Seferihisar, Turkey.

Giriş

Yerleşmelerde her zaman insan odaklı, toplumsal, kültürel, çevresel niteliklerin korunduğu ve sürdürüldüğü bir düzen arayışı vardır. Dünyanın kentsel yerleşmeleri küresellik etkeni altında yaklaşık yüzyıllık bir süreçte çok ciddi değişimler geçirmektedir. Bu değişimlerin bir kısmı ekonomik olsa da bunun çevresel, sosyolojik ve psikolojik boyutları da vardır. Küreselleşmenin dünyayı “aynılaştırdığı ve düzleştirdiği” ileri sürülmektedir. Aynılaşmak kadar tehlikeli görülen bir diğer kavram ise “hızlılaşmak”tır. Hızlılaşmak; teknoloji sayesinde, gün geçtikçe çeşitlenen faaliyetler örüntüsü halinde hızlı ulaşım, hızlı büyüyen tarım ürünü, hızlı haberleşme, hızlı yemek ve tümüyle hızlanan bir toplumsal yaşam olarak yaşantımıza girmiştir. Oysaki duyguların hızlandırılması mümkün olmayan kendine has bir zamanlaması ve ritmi vardır. Küreselleşme ile ilgili bu gelişmelere karşıt olarak bütün dünyada birçok alanda “yavaşlama hareketi” doğmuştur. Bu yaklaşım, başlı başına insan odaklı olduğundan, beşeri sistemler içinde yer alan insan faaliyetlerinin tümüyle ilişkilidir. Modern dünyada eşitsiz şehir gelişiminin ortaya çıkardığı gelir eşitsizlikleri karşısında ekonomiyi canlandırmanın ve yeniden yapılandırmanın büyük önem taşıması nedeniyle, yerel kalkınmanın ancak sosyo-kültürel destekli hareketlerle mümkün olabileceği anlaşılmıştır. Yavaş hareketi içinde gelişen *Cittaslow kavramı*; bu hareketin mekânsal boyutudur (Karakaş Özü, 2016: 158, 161-163).

Uluslararası bir birlik olarak örgütlenen Cittaslow (Sakin Şehir/Yavaş Şehir); çalışma ilkelerini bir tüzükle kayıt altına almıştır. Tüzükte asıl amacın şehir organizasyonuna yönelik çözüm arayışları, testler ve uygulamalar vasıtasıyla iyi yaşama kültürünün desteklenip yayılması olduğu ifade edilmektedir. Cittaslow ağına katılan belediyeler, şehrin asli kimliğini yansıtan dokusunu ortaya çıkaran faaliyetleri desteklemektedir (Sırım, 2012: 123). Günümüzde Cittaslow; yeni bir turizm trendi gibi algılanmaktadır. Çünkü, küçük kentlerin geleneksel yapılarını korumalarında, araçların şehir merkezlerinden çıkarılmasında, yerel ürünlerin tüketilmesinde, sürdürülebilir enerji

kullanımında rol oynaması bakımından alternatif turizm türlerinden biri olarak düşünülmesi yanlış değildir.

Dünya’da olduğu gibi Türkiye’de de korunmuş doğal yaşam alanlarına, geleneksel sağlıklı beslenmeye, organik tarım ürünlerine, yenilenebilir enerji kaynaklarına ve yaşam kalitesi yüksek yerleşmelere doğan ilginin giderek artması, belediyeler ve sivil toplum kuruluşlarının farkındalık çalışmaları, Cittaslow hareketinin ülkemize girmesine ve hızla yayılmasına yol açmıştır. Bu süreçte Seferihisar Belediyesi, 2009 yılında Uluslararası Cittaslow Birliği’ne kabul edilerek Türkiye’de Cittaslow hareketinin öncüsü olmuş ve kurucu üye sıfatıyla 2020 yılında sayıları 18’e ulaşan Sakin Şehirlere büyük bir destek vermiştir. Kentin yönetimini halkla paylaşmak, iyi yönetim için sivil toplum kuruluşları ile yakın işbirliği içerisinde olmak, yerel yönetimlerle farklı bir bakış açısı getirmiştir. Sözgelimi Seferihisar’da Kent Konseyi belediye yönetimine katılmakta; kadın, çocuk meclisleri ile çeşitli çalışma grupları, başarılı bir yönetim örneği sergilemektedir. Bu çalışmanın çerçevesi; kuramsaldan uygulamaya uzanan analitik bir araştırma olarak belirlenmiştir. Cittaslow hareketi ve onunla bütünsellik taşıyan Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, Habitat III ve Yeni Kentsel Gündem’in ana konuları, sürdürülebilir turizm, ekokent, ekoturizm kavramları ve aralarındaki ilişkilere karşılaştırmalar yoluyla en başta yer verilmiştir. Bulgular, tamamıyla Türkiye’deki Cittaslow hareketine ayrılmış, özellikler, faaliyetler ve tanıtımlar şeklinde sıralanmıştır. Böylece Sakin Şehirleri birbiriyle kıyaslamak mümkün olmuştur. Son olarak Cittaslow’ların web tabanlı tanıtımları bir tabloda gösterilmiş ve yorumlar yapılmıştır.

Problem, Amaç, Yaklaşım, Yöntem ve Tasarım

Bu makalenin problemi; Türkiye’de 2020 yılı itibariyle sayısı 18’e ulaşan Cittaslow’ların son 11 yıldaki performanslarına bakıldığında bazı yetersizlikler ve çıkmazların olmasıdır. *Amaç;* önce küreselleşen dünyamızda gündeme gelen yeni yaklaşımlarla Cittaslow’un ilgisini kurmak, yerini ve önemini ortaya koymak, sonra Türkiye’de Cittaslow’larda gerçekleştirilen faaliyetleri ve tanıtımları eleştirel bakış açısıyla değerlendirmektir. *Çalışmanın yaklaşım ve yöntemi;* Amaçta yer aldığı üzere bazı değişkenlerle ilgi kurabilmek ve uygulamalara eleştiriler getirebilmek için Türkiye’de Cittaslow hareketine üye olmuş Sakin Şehirlerin derinlemesine analiz edilmesi yaklaşımı benimsenmiştir. Bunun için de önce *tematik derleme* (tema: Cittaslow) yapılmıştır. Sonra, nitel veri analizinde kullanılan “*sistemik analiz*” (Özgen, 2016: 181) yaklaşımıyla karşılaştırmalara gidilmiştir. Çalışma aynı zamanda, bir nitel araştırma modeli olan “*eylem araştırması*” olarak da kabul edilebilir. Eylem araştırması, uygulamada yaşanan sorunlara etkin çözümler üretebilmek amacıyla sürecin incelenmesine dayanır. Bir eylem araştırmasının durumsal, işbirliğine dayalı, katılımcı ve kendini değerlendirici gibi boyutları vardır (Şimşek, 2012: 99-100). Burada Cittaslow hareketinin bir eylem olduğu varsayılarak, durum tespiti ve değerlendirme boyutu kullanılmıştır. Çalışmanın tasarımı kuramsaldan bulgulara şu şekilde kurgulanmıştır: *kuramsal kısımda;* Cittaslow hareketi ve onunla bütünleşen yaklaşımlar, kavramlar ve ilişkiel düzlemde karşılaştırmalar, *bulgular kısmında;* Türkiye’deki Sakin Şehirlerin

faaliyetleri ve tanıtımlarının değerlendirilmesi. Sonuç ve önerilerde, eleştiri gerilen konuların iyileştirilmesi için yapılması gerekenlere dikkatler çekilmiştir.

Cittaslow Hareketi ve Kuramsal Temelde Karşılaştırmalar

Cittaslow, küreselleşmenin ortaya çıkardığı homojen mekânlardan biri olmak istemeyen, yerel kimliğini ve özelliklerini koruyarak dünya sahnesinde yer almak isteyen küçük yerleşmelerin katıldığı bir birlik hareketiyle ortaya çıkmıştır. İtalyanca “*Citta*”, İngilizce “*Slow*” kelimelerinin bir araya getirilmesiyle oluşan Cittaslow, 1999 yılında Greve in Chianti Belediye Başkanı’nın girişimleri sonucunda dört küçük İtalyan kasabasının bir araya gelmesiyle start almıştır. Bir “*Şehirler Birliği*” olarak niteleyebileceğimiz bu hareketi hazırlayan asıl etken ve çıkış noktası ise; yine İtalya’da, 1989 yılında İtalyan aşçıların öncülüğünde “*Uluslararası Yavaş Beslenme Hareketi*”nin başlatılmasıdır (Sırım, 2012: 120-121).

Günümüzde Dünya’da, 2020 Temmuz ayı itibariyle 30 ülkede toplam 266 Cittaslow bulunmakta, bunlardan yaklaşık 1/3’i (86) Cittaslow hareketinin doğduğu İtalya’da yer almaktadır (<http://www.cittaslow.org>). Cittaslow felsefesinin küçük kentleri koruma altına alması, gelecek kuşaklara aktarması ve ekoturizme yönelik tedbirleri, onu sürdürülebilir turizm yönüyle de önemli bir destinasyon pazarlama aracı yapmaktadır (Kement ve Göral, 2015: 14). Aynı zamanda bu felsefe, modern teknolojik olanakları kullanmayı da kabul etmektedir. Sözelimi; güneş enerjili sokak aydınlatması, elektrikli araçlar, ileri teknoloji arıtma tesisleri ve yaygın elektronik iletişim ağı, bunlar arasındadır. Kısacası bu hareket; bir yandan geleneksel mimariyi, zanaatı ve sofrayı korurken diğer yandan da modern dünyanın gelişmelerini takip etmektedir. Cittaslow hareketinin en önemli özelliklerinden bir başkası, her bireyin açıklık ve karşılıklı tolerans çerçevesinde yönetime katılma hakkının olmasıdır (Sırım, 2012: 125).

Uluslararası Cittaslow Birliği’ne üye olabilmek için şehir nüfusu 50.000 kişinin altında olmalı ve birliğin belirlediği kriterler yerine getirilmelidir. Birliğin 1999 yılında ilan ettiği kriterler, günümüzde yenilenerek daha evrensel hale getirilmiş ve deneme aşamasındadır.

Yeni 72 kriter, 7 başlık altında toplanmıştır (<https://cittaslowturkiye.org>):

1. Çevre politikaları
2. Altyapı politikaları
3. Kentsel yaşam kalitesi politikaları
4. Tarım, turizm, esnaf ve sanatkârlar için politikalar
5. Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim için politikalar
6. Sosyal uyum
7. Ortaklıklar

Cittaslow kriterlerinin dayandığı en önemli politikalardan biri; kentsel yaşam kalitesidir. Yaşam kalitesi kavramının bugün bütün çağdaş toplumların hedefi haline geldiği, herkes için bir hak olduğu ileri sürülmektedir. Herkes için yaşam kalitesi hakkı; sağlık, eğitim, konut, güvenlik, çevre, toplumsal ve siyasal yaşama katılım ve güven içinde onurlu yaşamaya ait geniş bir anlam içermektedir. Bu geniş anlama göre; kent sakinlerinin tümü kentsel hizmetlerden, eşit, dengeli ve gereksinimleri oranında

yararlanmalıdır. Bunun yanı sıra, kent sakinlerinin kente ilişkin karar alma süreçlerine, kültürel ve toplumsal etkinliklere katılma olanakları da yaratılmalıdır. Kentsel yaşam kalitesinin ölçülmesi konusunda önemli çalışmalar yapılmıştır. Genel olarak bunlar; açık ve kapalı mekân standardı, vatandaşların refahı, hizmet çeşitliliği ve kalitesini kapsamaktadır (Coşar, 2014: 228-229).

Cittaslow hareketi, başlangıçta daha çok yerel halkın yaşam kalitesi için düşünülmüş yaklaşım olsa da ilerleyen yıllarda turizm açısından da bir çekicilik, bir marka olarak kullanılmaya başlamıştır. Nitekim, turizm faaliyetlerinin sürdürülebilirliği için hem arz hem turistik yaşam kalitesi hem de talep açısından Cittaslow önemli bir araç haline gelmiştir (Karakaş Özur, 2016: 167). O nedenle Cittaslow’dan beklentilerin tarımdan turizme, enerjiden teknolojiye ve korumaya kadar çok geniş bir yelpazeye yayılması, beraberinde yapılması gerekenlerin de o denli titizlikle seçilmesi ve uygulanmasını şart kılmaktadır. Bir çalışmada yapılması gerekenler şöyle sıralanmaktadır (Ak, 2017: 890-891):

- Üyelik için kent nüfusu 50.000’den az olmalıdır.
- Kentlerin geleneksel yapıları restore edilmeli ve kent dokusu korunmalıdır.
- Araçlar kent merkezinden çıkarılmalıdır.
- Yerel ürünler ve yerel ürün satan işletmeler desteklenmelidir.
- Yenilenebilir enerji kullanılmalıdır.
- Geleneksel el sanatlarının yanı sıra modern sanayi de desteklenmelidir.
- Kentsel yaşam kalitesi yükseltilmeli, teknoloji kullanımı teşvik edilmelidir.
- Daha fazla yeşil alan yaratılmalı ve çevre dostu mimari etkin kılınmalıdır.
- Kent merkezleri neon ışıklardan, reklam panolarından kurtarılmalıdır.
- Gürültü kirliliği önlenmelidir.
- Toplu taşıma desteklenmelidir.

Aşağıda, Cittaslow hareketinin küreselleşen dünyada önemini ve ilişkilerini göstermek açısından gündemde var olan gelişmeler çerçevesinde bazı karşılaştırmalara gidilmiştir.

Karşılaştırma 1. Cittaslow Hareketi ve Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları (SKA), diğer deyimle *Küresel Amaçlar*, yoksulluğu ortadan kaldırmak, gezegenimizi korumak ve tüm insanların barış ve refah içinde yaşamasını sağlama amacını taşıyan bir evrensel eylem çağrısıdır. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları, “*Hedefler*” adıyla, Ocak 2016 yılında yürürlüğe girmiş, 2019 yılındaki yeni çevirilerle hedefler, amaçlar olarak değiştirilmiştir. Amaçlar, Binyıl Kalkınma Hedefleri’nin başarıları üzerine inşa edilmiştir. Ayrıca iklim değişikliği, ekonomik eşitsizlik, yenilikçilik, sürdürülebilir tüketim, barış ve adalet gibi yeni alanlar da kapsam içine alınmıştır.

SKA (<http://www.tr.undp.org>) ile Cittaslow temel kriterlerini karşılaştırdığımızda şu tablo karşımıza çıkmaktadır (Tablo 1):

Tablo 1. Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ve Cittaslow Üyelik Temel Kriterlerinin Karşılaştırılması

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları	Cittaslow Üyelik Temel Kriterleri
1. Yoksulluğa son 2. Açlığa son 3. Sağlık ve kaliteli yaşam 4. Nitelikli eğitim 5. Toplumsal cinsiyet eşitliği 6. Temiz su ve sanitasyon 7. Erişilebilir ve temiz enerji 8. İnsana yakışır iş ve ekonomik büyüme 9. Sanayi, yenilikçilik ve altyapı 10. Eşitsizliklerin azaltılması 11. Sürdürülebilir şehirler ve topluluklar 12. Sorumlu üretim ve tüketim 13. İklim eylemi 14. Sudaki yaşam 15. Karasal yaşam 16. Barış, adalet ve güçlü kurumlar 17. Amaçlar için ortaklıklar	1. Çevre politikaları 2. Altyapı politikaları 3. Kentsel yaşam kalitesi politikaları 4. Tarım, turizm, esnaf ve sanatkarlar için politikalar 5. Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim politikaları 6. Sosyal uyum 7. Ortaklıklar

Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile Cittaslow hareketinin 7 temel kriterinin (toplam 72 kriter) tümü birbirleriyle ilişkilidir. Zira 1999 yılında oluşturulan kriterler, günümüzde yenilenecek SKA ile uyumlu hale getirilmiştir. Dolayısıyla bir şehir Cittaslow belgesi alabilmek için 72 kriteri yerine getirdiğinde, aynı zamanda STK’nı da karşılamış olmaktadır.

Karşılaştırma 2. Cittaslow Hareketi, Habitat III ve Yeni Kentsel Gündem

Birleşmiş Milletler Konut ve Sürdürülebilir Kentsel Gelişme Konferansı-Habitat III, 2016 yılında gerçekleştirilmiş, gelecek 20 yılın politika ve hedefleri belirlenmiştir. Habitat III, BM Kalkınma Hedefleri 2030 kapsamında düzenlenmiş ilk küresel konferanstır. Ayrıca, kentlerimizde Habitat III kapsamında alınan kararların nasıl uygulanacağı ve sürdürülebilir kentsel gelişim ve konut çözümlerinin nasıl hayata geçirileceğine odaklanılmış ve *Yeni Kentsel Gündem Deklarasyonu* yayınlanmıştır (Yaylı ve Gönültaş, 2018: 879). Habitat III Konferansı hazırlık sürecinde geliştirilen 22 bildiri, en önemli kentsel konuların arka planını oluşturan verileri sağlamıştır. Bu bağlamda bildirilerin 6 ana başlığı bulunmaktadır (TC Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2014: 10):

1. Sosyal bağlılık ve eşitlik
2. Kentsel genel çerçeveler
3. Konumsal kalkınma
4. Kentsel ekonomi
5. Kentsel ekoloji ve çevre
6. Kentsel konut ve temel hizmetler.

Yeni Kentsel Gündem (YKG); kentlerin ve yerleşmelerin planlanma, tasarım, finansman, imar ve yönetim şekillerini yeniden gözden geçirerek; yoksulluğa ve açlığa son vermeyi, eşitsizlikleri azaltmayı, sürekli, kapsayıcı ve sürdürülebilir ekonomik

büyüme, cinsiyet eşitliğini, insan sağlığı ve refahının iyileştirilmesini ve çevrenin korunmasını hedeflemektedir. YKG ile birlikte; bilime ve teknolojiye erişim, inovasyon ve gelişmiş bilgi paylaşımı olacak, kapasite geliştirme ve kaynaklar seferber edilecek, küresel, bölgesel, ulusal, ulus-altı ve yerel düzeylerde mevcut tüm geleneksel ve yenilikçi kaynaklar kullanılacak, özel sektör, sivil toplum, Birleşmiş Milletler ve diğer aktörler arasında özellikle yoksul ve savunmasız durumda olanlar için; eşitlik, ayrımcılık yapmamak, hesap verebilirlik, insan haklarına saygı ve dayanışma ilkelerine dayanan uluslararası ortaklıklar geliştirilecek ve geniş bir yelpazede uygulanacaktır. YKG, ülkelerin liderliğinde; gönüllü, açık, kapsayıcı, çok aşamalı, katılımcı ve şeffaf izlenmeyle gerçekleştirilmelidir. Tüm ilgili paydaşlar arasında güçlü ortaklıklar kurulmalı, kentsel çözümler süreklilik taşımalıdır (TC Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2017: 9, 38, 42). YKG ile gelen en önemli yeniliklerden biri de “*kentsel paradigma değişimi*” dir. Habitat III Konferansı ve bildirgesinin ana teması olan bu kavrama göre insan yerleşimleri; eşit haklara ve fonksiyonel fiziki ve sosyal sistemlere sahip, yeterli düzeyde konutun olduğu, ayırım yapılmaksızın toplum içerisinde herkesin eşit olarak görüldüğü ve mekânsal açıdan bütünleştirici “*herkes için kentler*” olarak tanımlanmaktadır (Yaylı ve Gönültaş, 2018: 880).

Habitat III bildirilerinin ana başlıkları ve YKG’in ana başlıklarını Cittaslow temel kriterleri ile karşılaştırdığımızda şu tablo karşımıza çıkmaktadır (TC Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2014: 9, 17, 27, 35, 45) (Tablo 2):

Tablo 2. Habitat III ve Yeni Kentsel Gündem Ana Başlıkları İle Cittaslow Üyelik Temel Kriterlerinin Karşılaştırılması

Habitat III Bildirileri Ana Başlıkları	Yeni Kentsel Gündem Ana Başlıkları	Cittaslow Üyelik Temel Kriterleri
1. Sosyal bağlılık ve eşitlik 2. Kentsel genel çerçeveler 3. Konumsal kalkınma 4. Kentsel ekonomi 5. Kentsel ekoloji ve çevre 6. Kentsel konut ve temel hizmetler	1. Demografik konular 2. Arazi ve kent planlaması 3. Çevre ve kentleşme 4. Kentsel yönetim ve mevzuat 5. Kent ekonomisi 6. Konut ve temel hizmetler	1. Çevre politikaları 2. Altyapı politikaları 3. Kentsel yaşam kalitesi politikaları 4. Tarım, turizm, esnaf ve sanatkârlar için politikalar 5. Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim politikaları 6. Sosyal uyum 7. Ortaklıklar

Yeni Kentsel Gündem; Habitat III Konferansı’nın bir çıktısı olarak, ana başlıkların birbiriyle benzeşmesi doğaldır. Cittaslow’un yedi temel kriterinin de son yıllarda Sürdürülebilir Kalkınma Amaçları ile uyumlu hale getirilmesi, hepsini bağlantılı kılmıştır. Cittaslow, bu güncel konular ve amaçların uzantısı olarak onların uygulama mekânı olmaktadır. Nitekim YKG’in başarılı şekilde uygulanabilmesi için yerel yönetimler ve sivil toplum arasında yakın işbirliği gerekmektedir ki Cittaslow felsefesi de bunun en güzel göstergesidir. Ayrıca, Cittaslow şehrindeki faaliyetler, YKG’in ana konuları paralelinde gitmek zorundadır. Bunun farkında olan yerel yönetimler, o şehrin Kent Konseyi ve STK’ları ile başarılı ortak çalışmalar yapmaktadırlar.

Karşılaştırma 3. Cittaslow, Ekokent, Sürdürülebilir Turizm ve Kentsel Ekoturizm

Ekokent; kentlerin sürdürülebilirliğine yönelik arayış ve çabaların sonucu ortaya çıkmış bir kentsel tasarım ve uygulama yaklaşımı; insan, doğa, ekonomi ve teknoloji birliğini sağlayan sürdürülebilirliğin özel ifadesidir. Doğaya saygılı geleceğin kentleri ekokentler; kentin çevre üzerinde etkisinin azaltılması, yenilenebilir enerji kaynakları ve geri dönüşümlü malzeme kullanımı, en düşük düzeyde atık üretimi ve ekolojik ayak izinin en aza indirgenmesini amaçlamaktadır (Çetinkaya, 2013: 13, 16). Ekokent, girişimci kent, akıllı kent ve Cittaslow hareketi kapsamında bilimsel ve teknolojik gelişimlerle de yakından ilişkili olduğu için Cittaslow’un ekokentlerin gelişmesinde etkili bir faktör olduğunu söyleyebiliriz. Cittaslow’un özündeki yavaşlık ilkesi, yerel kimliği, biyolojik çeşitliliği ve doğal çevreyi koruyarak sürdürülebilir kentsel kalkınmayı sağlama hedefi, alternatif kentsel gelişme modeli olarak ekokent planlamasının özellikleriyle örtüşmektedir (Meydan Yıldız, 2016: 69, 88, 93).

Turizmde sürdürülebilirlik, özellikle varış yeri (destinasyon) ile bütünleşen bir kavramdır ve destinasyonların devamlılığını sağlamak ve onlara zarar vermeden geleceğe aktarmak amacıyla çeşitli önlemler alınmasını gerekli kılar. Destinasyonların sürdürülebilir gelişimini sağlamak için o yerin paydaşlarının işbirliği içerisinde hareket etmesi kaçınılmazdır. Sürdürülebilir turizm, kültürel bütünlüğün, ekolojik süreçlerin, biyolojik çeşitliliğin ve yaşamsal fonksiyonların hem yöre halkı hem de ziyaretçiler tarafından ihtiyaçların karşılanması ile ilgili yönetsel bir süreçtir (Sezgin ve Karaman, 2008: 436). *Küresel Sürdürülebilir Turizm Konseyi (GSTC)*, ortak bir anlayışa varmak amacıyla küresel sürdürülebilir turizm kriterlerini belirlemiştir. İki grup GSTC kriteri vardır: *Destinasyon Kriterleri*; *Otel ve Tur Operatörü Kriterleri*. Kriterler dört temel konu başlığı altında düzenlenmiştir (<http://www.gstcouncil.org>). Sürdürülebilir turizmin ana kriterleri ile Cittaslow temel kriterleri ile birçok yönden buluşmaktadır (Tablo 3):

Tablo 3. Sürdürülebilir Turizm İle Cittaslow Temel Kriterlerinin Karşılaştırılması

Sürdürülebilir Turizm Temel Kriterleri	Cittaslow Üyelik Temel Kriterleri
1. Sürdürülebilir yönetim planlaması	1. Çevre politikaları
2. Yerel toplum için sosyal ve ekonomik faydaların en üst düzeye çıkarılması	2. Altyapı politikaları
3. Kültürel mirası koruma ve geliştirme	3. Kentsel yaşam kalitesi politikaları
4. Çevre üzerindeki olumsuz etkilerin en aza indirilmesi	4. Tarım, turizm, esnaf ve sanatkarlar için politikalar
	5. Misafirperverlik, farkındalık ve eğitim politikaları
	6. Sosyal uyum
	7. Ortaklıklar

Cittaslow’un turizmdeki karşılığı bir destinasyondur. Sürdürülebilir turizmde destinasyonları koruyarak geleceğe taşımak, yerel halkın yaşam kalitesinin bozulmasının önüne geçmek hedeflenmiştir. O nedenle her iki tarafın kriterleri, izlenen yöntemler ve uygulamalar da benzer olmaktadır. Bu konuda karşılaştırma yapan bir çalışmada şu sonuçlara ulaşılmıştır: Çevre ve sosyal politikalar ortak niteliktedir; çevre

politikalarının Sakin Şehirler ağına dahil olma kriterleri içindeki ağırlığı % 18,64 iken sürdürülebilir turizm kriterleri içindeki ağırlığı % 37,50. Sosyal politikaların Sakin Şehirler ağına dahil olma kriterleri içindeki ağırlığı % 13,50 olurken, sürdürülebilir turizm kriterleri içindeki ağırlığı % 28,13’tür. Her iki yaklaşım da fiziksel ve sosyal çevrenin bilinçli kullanılması üzerine kurulmuştur (Güneş vd., 2015: 321-322). Öte yandan; Sürdürülebilir turizmde yerel toplum için sosyal ve ekonomik faydaların en üst düzeye çıkarılması kriteri, Cittaslow’un kentsel yaşam kalitesi politikalarında kendine yer bulmaktadır.

Cittaslow, aynı zamanda iyi bir ekoturizm modelidir. İster doğaya dayalı, isterse kentlerde uygulanan biçimiyle *kentsel ekoturizm* olsun; aralarında birçok ortak yön vardır. Kentsel ekoturizm; kentin ekolojik ve kültürel miras değerlerinin sürekliliğini koruyarak, kente ve kent insanına ekolojik ve ekonomik gelişme imkanı sağlayan, insanların farkındalık ve bilinç düzeyini artıran, kente uygun ekoturizm faaliyetleri ve politikası olarak tanımlanmaktadır (İşçi vd., 2018). Sakin Şehirler, birer kentsel ekoturizm örneği sayılabilirler. Çünkü; her ikisinde de doğaya, insana, kültürel mirasa sahip çıkılmakta, kentsel yaşam kalitesi merkeze alınmaktadır. Bunun yanında çevre duyarlı turizm ürünleri, Cittaslow’u destekler nitelikteki pek çok çevre dostu projeyi de harekete geçirmektedir. Ancak sadece ekoturizm modelini uygulamak, küreselleşen dünyada yeterli olmamakta, üretilen ürün ve hizmetlerin de ekolojik anlamda markalaşması sağlanmalıdır. Bu anlamda, İzmir Kalkınma Ajansı’nın 2011 Yılı Doğrudan Faaliyet Desteği Programı kapsamında “*Turizmde Ekolojik Markalaşma Projesi*” Seferihisar’da hayata geçirilmiştir (<http://seferihisar.bel.tr>).

Cittaslow Hakkında Yenilik Düşünceleri

Cittaslow’un arkasındaki ideal basittir: Ortak refah için yeni teknolojilerin, gastronomik kaynakların kullanımı ve yerel çevrenin kalitesi olarak görülen iyi yaşam kalitesine ulaşmaktır. “*Glocal*”, Cittaslow’la ilgili güncel bir kavram olarak kullanılmaya başlamıştır. Bu kavram, kısaca bu hareketin olduğu yer hakkında fikir verir. Kelimedeki ilk hece, İngilizce *glo*; globalization/küreselleşmeden, ikinci hece *cal*; İngilizce *local*/yerelden gelerek bir kavramda birleştirilmiştir. Bu düşüncenin temelinde yerellikten uzaklaşmadan küreselleşme yatar. Bu kavramın geliştirilme nedeninde; Sakin Şehirlerin bir yandan yerelliği koruyarak, öte yandan da birbirleri ve dünya ile küresel ilişkiler kurarak var olma ilkesi yatar. Dolayısıyla bakış açısı; “*yerel iyidir*” den ziyade “*yerel korunmalıdır*” ve “*küresel kötüdür*” yerine “*küresel sınırlandırılmalıdır*”, ikisi arasında “*verimli bir geçişlilik*” şeklinde güncellenmiştir (Karakaş Özü, 2016: 163).

Cittaslow felsefesinin, küreselleşme ve onun getirdiği tek tipleşmenin en yoğun görüldüğü, yerelliğin hemen hemen ortadan kaybolmaya başladığı Avrupa için bir ihtiyaç olarak ortaya çıktığı açıktır. Avrupa’daki uygulamalar, başka yerlerde nasıl karşılık bulmuştur? Yeni Zelanda’da yapılan bir araştırma, bu konuda ön fikir verebilir. Yeni Zelanda’nın Avrupa toplumları gibi buna hazır olmadığı, Avrupa’da daha kolay uygulanmasının doğal olduğu öne sürülmüştür. Ayrıca, eşitlik düşüncesinin toplumun her tabakası tarafından kabul edilmesi gerektiği, ancak bu

görüş yaygınlaştığında Sakin Şehir uygulamalarının anlamlı olacağı, aksi halde sosyal adaletsizlikler gibi problemlerin ortaya çıkabileceğinin altı çizilmiştir (Karakaş Özü, 2016: 166). Avrupa dışında 2007 yılında üyeliğe kabul edilen ilk Cittaslow Avustralya’daki Goolwa şehridir. Yerel halk geçimlerini tarım, balıkçılık ve turizmden sağlamaktadır. Bölgede dünyaca ünlü “Coorong Milli Parkı Sulak Alanı” yer almaktadır. Sanat galerileri, tarihi binaları, kafeleri ile ünlü kentte ev pansiyonculuğu da gelişmiştir (Pajo ve Uğurlu, 2015: 70).

Sakin Şehirlerin yurttaşlar arasındaki bilinirliğinin çok önemli olduğu ve hareketin geleceğindeki sorunlarından biri olabileceği öngörülmektedir. Sözgelimi Polonya’da ağa ilk katılan 4 Sakin Şehir üzerinde yapılan bir araştırmada; Cittaslow sakinlerinin %46’sının kendilerini bu hareket ile özdeşleştirdikleri, %15 kadarının bu hareket fikrini kabul ettiği, ancak kendilerini bu fikirle özdeşleştirmedikleri, %30 kadarının ise tarafsız kaldığı ve genelde bilgi sahibi olmadığı, yaklaşık %9’unun da Sakin Kente karşı çıktığı anlaşılmıştır. Araştırmada gençlerin ve eğitim düzeyi yüksek kişilerin Cittaslow kavramını desteklemeye daha yatkın oldukları görülmüştür (Donat ve Savaş Yavuzçehre, 2016: 1486).

Cittaslow’la ilgili son yenilik; Çin’in Nanjing Eyaleti’nde yapılan toplantıda açıklandığı üzere, yenilikçi bir proje için Cittaslow’un sıfırdan yaratılması fikrinin ileri sürülmesidir. Yaklaşımın başlığı; “Yeni Bir Kentsel Planlama “Yavaş”: Changsan, Uluslararası Cittaslow İçin Yeni Bir Zorlu Görev” adını taşımaktadır. Amaç; Changshan’ın kimliğine, 5 köydeki yerel sakinlerle işbirliğine, çevresel sürdürülebilirliğe ve sosyal sorumluluk paylaşımına yeni bir vizyon oluşturmaktır. Yeni Cittaslow, uluslararası Cittaslow politikalarında olduğu gibi planlamayı, teknik ve bilimsel olanakları zorlayacak bir girişim olarak görülmektedir. Böylece dünyanın dört bir yanındaki milyonlarca yavaş vatandaşın yaşam kalitesinin iyileşmesine etkili biçimde katkı sağlanacağı ve Cittaslow politikalarının daha da verimli uygulanacağı yeni bir döneme girildiği ileri sürülmektedir (<http://www.cittaslow.org>).

Bulgular

Türkiye’de birçok küçük şehir sahip olduğu yerel potansiyellerini harekete geçirecek, sosyo-ekonomik ve kültürel gelişmelerini sağlayacak biçimde üretim, gelir ve refah düzeylerini yükseltecek etkinliklere, örgütlenmelere ve stratejilere ihtiyaç duymaktadır. Sürdürülebilir turizm ve Cittaslow uygulamaları, bu tür yerleşmeler için yerel kalkınma stratejisi olarak giderek önem kazanmaktadır (Arslan, 2017: 258).

Türkiye’deki Cittaslow’ların Kurucusu Seferihisar ve Yaşanılan Deneyimler

Seferihisar, Uluslararası Cittaslow Birliği’ne 2009 yılında başvurmuş, altyapı, çevre estetiği, misafirperverlik, yavaş yemek gibi başlıklar altındaki 52 kritere göre %73 düzeyinde uygunluk sağlamıştır. Türkiye’nin farklı bölgelerinde, kıyı ya da iç kesimlerde birbirinden farklı niteliklerde olan Cittaslow’lar, uygulama bakımından henüz çok yenisidirler (Karakaş Özü, 2016: 168).

Sosyal girişimcilik açısından Seferihisar’da Cittaslow’la ilgili bir çalışmada; Belediye Başkanı ile görüşülmüş ve başkan; *Seferihisar’a getirdiği yenilikçi hareketle kendisinin bir sosyal girişimci olduğunu, aklında ne varsa paylaştığını ve halkın katılımının önünü açtığını* söylemiştir. Sosyal girişimci rolüyle Sakin Şehir hareketinin diğer küçük yerleşmeler için de önderlik etmesi gerektiğini vurgulamıştır. Seferihisar için Sakin Şehir olma kriterlerinden en önemlisinin “*yerel üreticiyi desteklemek ve halkı doğal, katkısız ürünler konusunda bilinçlendirmek*” olduğunu belirtmiştir. Bu kapsamda eski belediye binası “*Köy pazarına*” dönüştürülmüştür. Başkan aynı zamanda sosyal inovasyon kapsamında: ihtiyaç sahibi vatandaşlara destek, çocukların eğitimi, engelli vatandaşların topluma kazandırılması, sosyal yaşamın iyileştirilmesi, ihracat ve kalite desteği, yerel üretimi ve kadın girişimciliğini teşvik ettiklerini beyan etmiştir (Kazançoğlu ve Dirsehan, 2016: 148-149, 153-154). Kısacası, Seferihisar Belediyesi’ni Sakin Şehir ağına taşıyan en önemli faaliyetler arasında; Köylülerin yerel ürünlerini satabilecekleri pazarların kurulması (Sığıracık Üretici Pazarı gibi) başta gelmiştir.

Diğer faaliyetlerden şu örnekler verilebilir:

- “*Tarladan Sofraya İyi Tarım Projesi*” kapsamında 140 üretici, sürdürülebilir üretim yöntemleri ile tanışmıştır.
- Ulamış ve Doğanbey mahallelerinde “*Kadın Emeği Evleri*” açılmış, kadınların meslek edinmesi ve gelir getirici faaliyetlerde bulunmasına olanak sağlanmıştır.
- “*75 Yaş Yemeği*” düzenlenerek, yaşlılarla röportajlar yapılmış, unutulmuş ve unutulmaya yüz tutmuş gelenekler ve kültürel etkinlikler tespit edilmiştir.
- “*Damızlık Koyun-Keçi Panayırı*” düzenlenmiştir.
- “*Okullarda Sebze Bahçeleri*” projesinde öğrenciler sebze yetiştirmiştir.
- *Yavaş Beslenme (Slow Food)* ve yöresel lezzetlerin ön plana çıkarılması amacıyla yöresel yemeklerin satıldığı “*Sefertası Lokantası*” açılmıştır.
- Seferihisar’da bisiklet kullanımını yaygınlaştırmak için Seferihisar Belediyesi hizmet binasında ve Sığıracık’ta iki adet bisiklet garajı oluşturulmuştur.
- Kentsel çöp ve özel atıklarının ayrıştırılarak toplanmasına yönelik projeler hayata geçirilmiştir. 50.000 kişilik bir biyolojik atık su arıtma tesisi kurulmuştur.
- Sakin Şehir olmanın amaçları, prosedürleri, bu ağa katılmanın Seferihisar’a katacakları hakkında kamuoyunu bilgilendirici programlar düzenlenmiştir.
- Güneş enerjili aydınlatma araçları kullanılmaya başlamıştır (Bilgi, 2013: 51-52).

Seferihisar’da Cittaslow olgusunun kentsel yaşam kalitesi üzerindeki etkisinin algılanmasıyla ilgili bir çalışmada; yerel halkın olumlu ve olumsuz görüşleri ortaya çıkmıştır. *Olumlu görüşler*; el emeğinin değer kazanması, ev kadınlarının çalışmaya başlaması, yeni istihdam alanlarının yaratılması, organik üretimin ve pazarın teşvik edilmesi, halkın gelirinin artması, yörede çekilen dizi-film sayısında artış olması, düzenlenen sosyal ve kültürel faaliyet sayısında artış görülmesidir. *Olumsuz görüşler*; artan gürültü ve trafik sorunu, aşırı yapılaşmanın arsa fiyatlarının yükselmesine yol açması, doğal yaşamın özelliğini kaybetmeye başlaması, yöre dışından gelen girişimcilerin çoğalması vb. dir. Sonuç olarak Seferihisar halkının bir kısmı, Cittaslow’un daha çok bir tanıtım aracı olarak görülmesiyle son yıllardaki gelişmelerden memnun görünmemekte, günlük yaşam kalitesinin olumsuz anlamda değiştiğini, bunun da Cittaslow ilkeleri ile uyuşmadığını dile getirmektedirler. Aynı çalışmada; *Seferihisar Belediye Başkanı*; Seferihisar için küçük ölçekli turizm

hedeflendiğini, kitle turizmi dışında ev pansiyonculuğunun ve günübürlük turizmin gelişmesine daha sıcak bakıldığını, çok sayıda konut yapılması yerine turizm kalitesinin yükseltilmesine inandıklarını ifade etmiştir (Coşar, 2014: 231-234, 237).

Seferihisar’a ait bir başka araştırmada şu çarpıcı sonuç ortaya çıkmıştır: halkın %26’sı Cittaslow’u bilmemekte, %34’ü de kısmen bilmektedir. Araştırmada eğitim seviyesindeki artışın, sakin kentin bilinirliği ile doğru orantılı olduğu saptanmıştır (Donat ve Savaş Yavuzçehre, 2016: 1486).

Türkiye’de Eskiden-Yeniye Diğer Cittaslowlar

Akyaka (Muğla, 2011): Gökova Körfezi’nin en doğusundaki bitim yerinde konumlanan Akyaka, Özel Çevre Koruma Bölgesi ve Doğal SİT Alanı içindedir. Eşsiz doğası, tipik Muğla-Ula mimarisinin stilize edildiği ahşap evleri Akyaka’yı özel kılmaktadır. Akyaka’nın Mavi Bayraklı plajı, azmakları, sualtı dalış noktaları ilgi çekmektedir. Akyaka yerel mutfağı gelenekselliğini korumuştur (Bilgi, 2013: 55). Günümüzde Ula Belediyesi’nin idari hizmet alanında kalan *Akyaka Mahallesi*, 2011 yılında kazanmış olduğu Cittaslow unvanını Ula Belediyesi’ne devretmiştir. Ula için göze çarpan ilk özellik bisiklettir; zira belediye logosunda da yer almaktadır. Ula’da bisiklet yolları olmasa da kent merkezinde bisiklet park yerleri bulunmakta ve pek çok vatandaş günün her saatinde bisiklet ile kent içi ulaşımını sağlamaktadır. Geleneksel mimarideki evler, parklar ve çay bahçeleri, Belediye Meydanı, Eski Cami ve avlusu ile engellilerin erişimine uygun kaldırımlar, kamusal mekânları oluşturmaktadır (Savaş Yavuzçehre ve Donat, 2017: 307-308). Akyaka, Sakin Şehir olmasının ardından çevre ve gürültü kirliliğine yol açmayacak doğa sporlarını teşvik yoluna gitmiştir. Yörede bu alanda profesyonel hizmet veren işletmeciler bulunmaktadır. Çevresel, sosyo-kültürel yapıyı korumak ve ekonomik sürdürülebilirliği tesis etmek amaçlı atıkların geri dönüşümü, su arıtma ve toplu taşıma projeleri, bisiklet yollarının inşası önem taşımaktadır. Geleneksel mimari örnekler korunarak şehrin kültürel mirasına sahip çıkılmaktadır. İlçe ekonomisinde önemli bir yer tutan bal ve bal kökenli ürünler konusunda yerel üreticilere destek verilmektedir (Yalçın, 2019: 225).

Gökçeada (Çanakkale, 2011): Türkiye’nin en batı noktasında yer alan ve Türkiye’nin en büyük adası olan Gökçeada, aynı zamanda Dünya’nın da ilk ve tek Sakin Adası’dır. Gökçeada; rüzgârı, tatlı su kaynakları, Rum köylerindeki taş evleri, Sualtı Milli Parkı, mutfak mirası ve gastronomi eğitimleri, organik tarımı, kendine özgü günlük yaşam kültürüyle özel bir destinasyondur (Bilgi, 2013: 53). Adada 2002 yılından bu yana organik tarım uygulamaları gerçekleştirilmekte, 2008’den beri de tarım turizmi faaliyetleri sürmektedir. Bursa, İzmir, İstanbul gibi metropollere olan yakınlığı, adanın ilgi odağı haline gelmesinde önemli bir faktördür. Bozulmamış doğası, organik tarımın merkezi olması, eko-gastronomik özellikleri ve çok kültürlü yapısı ile Sakin Şehir olan Gökçeada, Yeryüzü Pazarı’nın (Earth Market), Şile ve Foça ile birlikte, Türkiye’deki üç üyesinden birisidir. Adada *organik tarım, vatandaşların organik yaşamı öğrenmesi, bisiklet yolları, alternatif enerji kaynaklarının kullanımı, enerji tasarrufu, bazı caddelerin belirli saatlerde araç trafiğine kapatılması gibi sağlık ve çevreyle ilgili, yaşam kalitesini arttırıcı çalışmaların yapıldığı* görülmektedir (Yalçın, 2019: 222-223).

Yenipazar (Aydın, 2011): Yenipazar’ın Cittaslow seçilmesi, yerel kalkınma modelinin lokomotifini oluşturmuştur. Bu çerçevede ilçede, sivil mimari örnekleri koruma altına alınmış, bisiklet istasyonları projelendirilmiş, yaya kullanım alanları arttırılmış, aracısız köy pazarı ve kadın kooperatifleri kurulmuştur. Yenipazar, Batı Anadolu’nun kültür mirası olan *Geleneksel Yörük Şenlikleri*’ne 31 yıldır ev sahipliği yapmakta, her yıl *Bisiklet Şenlikleri* organize edilmektedir (Bilgi, 2013: 55). Sakin Şehir Yenipazar’ın, turizme ilişkin temel aktiviteleri gastronomi üzerinden şekillenmiş, 2014 yılından bu yana *Yenipazar Pide Festivali* düzenlenmektedir. Sakin Şehir olmak, Yenipazar’ın tanıtım ve pazarlamasına olumlu katkı sağlamıştır. Yenipazar gastronomisi, bölge ve ülke genelinde daha çok tanınmaya başlamıştır. Yerel ve doğal ürünlere ilgi artmış, yöre üreticisi ve esnafı güç kazanmıştır (Yalçın, 2019: 220-221).

Taraklı (Sakarya, 2011): Anadolu’dan İstanbul’a uzanan tarihi İpekyolu üzerinde, 19. yüzyılda bir konaklama yeri olan Taraklı, o dönemde ipek böcekçiliği, şimşir tarak ve kaşıklarıyla önem kazanırken, 1950’li yıllardan sonra E5 karayolunun ve TEM’in dışında kalarak büyük şehirlerin hızlı yaşam tarzından uzaklaşmıştır. Taraklı evlerinin kendine özgü bir karakteristiği vardır: Osmanlı şehir mimarisini yansıtan üç katlı ahşap karkas evler olmasıdır. Günümüze ulaşan Küçükhan, Kale Han, Çakırlar, Orhangazi Çarşısı ve Hacırifatlar gibi birçok tarihi yapının restorasyonu tamamlanarak bazılarında butik otel fonksiyonu kazandırılmıştır (Bilgi, 2013: 56). Sosyal, kültürel ve ekonomik sürdürülebilirlik bağlamında Taraklı’da gerçekleştirilen faaliyetler, genel olarak, şehrin kimliğine uygun niteliktedir. Şehirde yer alan mimari eserler restore edilerek ve koruma altına alınarak yöreye has tarihi görünümün muhafazası arzulanmaktadır (Yalçın, 2019: 220). Taraklı; Türkiye’deki Sakin Şehirler arasında altyapı, tarım, turizm, esnaf ve sanatkârlarla ilgili projelere en fazla önem verenlerden biridir. *Tarihi merkezlerin ıslahı ve iyileştirilmesi, tarihi değerler üzerine yapılan çalışmalar, Taraklı evlerini koruma ve restorasyon çalışmaları, organik tarımcılığı geliştirme projeleri, el sanatları kalite belgelendirmesi ve korunması*, örnek verilebilir (Akman, 2018: 91, 95).

Vize (Kırklareli, 2012): Tarihi yapıları (kiliseler, manastırlar, kaleler, hamamlar vd), Kıyıköy plajı ve mağaraları ile dikkat çeken Vize (Pajo ve Uğurlu, 2015: 70), Cittaslow olduktan sonra yapılan faaliyetler belediye web sitesinde şöyle sıralanmaktadır: yaşayanların Cittaslow’u tanıtmak için broşürler dağıtılmış, tanıtım afişleri asılmış; spor kompleksi, yürüyüş parkurları vb. yapılmış, bisiklet turu etkinlikleri düzenmiş; Slow Food kapsamında sağlıklı yerel besinlerin tüketilmesi için restoranlarda yöresel yemeklerin ön planda tutulmasına çalışılmıştır. Ayrıca; ilçede turizm konusunda canlılığı sağlamak adına sosyal yaşam kalitesini en üst seviyeye çıkarmak amaçlanmış, yerel tohumları kullanan köylü kadınlar tohumlarını daha çok sahiplenerek organik tarımı benimsemişlerdir (<https://vize.bel.tr/>). Vize’nin Sakin Şehir unvanını sürdürme yolunda başarıyla ilerlediği, ancak Vize’nin “İstanbullaşma tehlikesi” ile karşı karşıya olduğu ileri sürülmektedir (Ak, 2017: 898-899).

Perşembe (Ordu, 2012): Karadeniz kıyısında plajları (Çaka Beyaz Kum Plajı, Efirli Plajı) ve doğal çekicilikleriyle tanınan Perşembe (eski adıyla Vona), Fatih’in Trabzon Rum İmparatorluğu’nu ortadan kaldırmasıyla 1461 yılında Osmanlıların eline geçmiştir. Perşembe ilçesinin 20 km kuzeybatısındaki adacığın üzerinde, ortaçağdan kalma yıkıntı durumunda Hoynat Kalesi vardır. Yason Burnu ve Çam Burnu, Perşembe

Limanı’nu karayel rüzgârlarından koruyarak Perşembe’yi doğal bir liman haline getirmiştir (<https://ordu.ktb.gov.tr/>). Bugün yaratılan hizmetlerle Perşembe turizme yönelmiştir. Sahil şeridi, modern şekilde düzenlenmiş belediye meydanı, cami ve etrafındaki kahvehane gibi mekânlar ilçedeki kamusallığın en görünür yerleridir (Savaş Yavuzçehre ve Donat, 2017: 311-312). Perşembe’de Cittaslow ile birlikte *Kanalizasyon arıtma tesisi, sahil çiçeklendirmesi, bisiklet yolu, Doğa Derneği ile birlikte Hoynat Adası’na kuş gözlem yerlerinin yapılması, Koçboynuzu/Kral Yolu’nun Yürüyüş Yolu olarak yeniden düzenlenmesi* vb. projeler hayata geçirilmiştir (Ak, 2017: 896).

Yalvaç (Isparta, 2012): Sultan Dağları’nın eteklerinde kurulmuş olan Yalvaç, doğal kaynakları, tarımsal ürünleri, dericilik, keçecilik ve halıcılık gibi geleneksel el sanatlarıyla tanınmaktadır (Ünal, 2016: 36). Yalvaç, antik dünyanın önemli merkezlerinden biri olan ve bölgeye başkentlik yapmış Antiokheia antik kentiyile yan yanadır (<https://cittaslowturkiye.org/>). Yalvaç, Roma, Bizans, Beylikler ve Osmanlı dönemlerine ait eserler bakımından zengin, tarihi dokusunu koruyabilmiş ender küçük kentlerimizden birisidir. Yalvaç’ın mahalle taş fırınlarında ekmek yapılması, önemli bir kültürün ve geleneğin ürünüdür. Belediye tarafından projelenmiş 20 adet fırın ve üzerlerinde kadınların oturma yeri olan binalar, sosyal yaşamda yerini almıştır. Her pazartesi kurulan haftalık pazar, çok renkli ve zengin bir görünümündedir. İlçede Cittaslow çerçevesinde bisiklet kullanımını özendirme için *Toplu Bisiklet Turu* ve geleneksel yemekleri yaşatmak ve yeni nesle tanıtmak için de *Geleneksel Yemek Yarışması* düzenlenmektedir (<https://cittaslowturkiye.org/>).

Halfeti (Şanlıurfa, 2013): Fırat Nehri kenarında bir kale şehri olan Rumkale’nin devamı olarak kabul edilen Halfeti, 2000 yılında büyük kısmıyla Birecik Barajı’nın suları altında kalmıştır (İstanbulu Dinçer vd., 2015: 328). Halfeti’nin öne çıkan özgün değerlerinin başında siyah gül, Antep fıstığı, tarihi taş evleri ve Halfeti’ye hayat veren Fırat Nehri ile bölgenin meşhur gastronomik değerleri gelmektedir. Halfeti’de Sakin Şehir felsefesinin halka anlatılması, bu bilincin yerleştirilmesi ve geliştirilmesi amacıyla 2014 yılında eğitim çalışmaları yapılmıştır. Halfeti’nin tarihi yerlerinden doğasına, bölgede yaşayan hayvan türlerinden yerel yemeklerine kadar birçok özelliğin yer aldığı Türkçe ve İngilizce tanıtıcı broşürler hazırlanmıştır (Ak, 2017: 896).

Şavşat (Artvin, 2015): Doğal ve tarihi mirası, geleneksel mimarisi, Sahara Karagöl Milli Parkı ve geleneksel Kocabey Kışla Evleri ile Şavşat bir bütün olarak Cittaslow olma özelliklerini karşılamaktadır. Şavşat’ın taşınmaz kültür varlığı olarak tescillenen zenginliklerine; Şavşat (Satlel) Kalesi, Veliköy Eski Ahşap Camii, Kocabey Camii, Cevizli (Tibet) Manastırı, Meydancık Taş Kemer Köprüsü örnek verilebilir (Ak, 2017: 897). Ayrıca, geçmişte Şavşat’ta kullanılan malzemelerin sergilendiği *Tepeköy Geleneksel Yaşam Kültürü Müzesi* oluşturulmuş, yaşlılar için *Yaşam Yerleşkesi* açılmıştır. Geleneksel mimariye uygun olarak yapılan *Şavşat Evi*, kadınları istihdam etmekte ve Şavşat’ın yerel yemekleri sunulmaktadır (cittaslowturkiye.org). Şavşat’ta Cittaslow çalışmalarından bazıları şunlardır: *Katı atık birliği ve hava kirliliğine karşı bacalara filtre takılması, organik tarımcılığı geliştirme projeleri, el sanatlarında kalite belgelendirilmesi, esnaf ve zanaatkârların ve el işlerinin korunması, kış şenlikleri, tanıtıcı afişler* vd. (Akman, 2018: 89, 95).

Uzundere (Erzurum, 2016): Türkiye’nin en yüksek şelalesi olan Tortum Şelalesi, yelken, rafting ve kano gibi su sporlarının yapıldığı çayları, Öşkvanık Manastırı yanı sıra biyoçeşitlilik açısından da Uzundere önemli bir potansiyele sahiptir. Kafkasya Ekolojik Bölgesi’nin batı ucunda ve Çoruh Vadisi’nde yer alan Uzundere’de birçok endemik bitki, memeli, kuş ve kelebek cinsi bulunmaktadır (Ünal, 2016: 25). Uzundere’de Cittaslow kapsamında gerçekleştirilen bazı projeler şunlardır: *Yıkıklar Doğa Çevre Koruma ve Çoruh Vadisinin Eurovelo Bisiklet Ağına Katılım, Modüler Havuz, Trekking Rotalarının İşaretlenmesi, Macera Parkuru, Kamp Alanı, Mutlu Aile, Gastronomi Festivali, Yerel Ürünler Pazarı, Dut İşleme Tesisi, Hoş Geldin Bebek, Yalnız Değilsiniz* vd. (Akman, 2018: 89, 93, 95, 99).

Göynük (Bolu, 2017): Göynük Anadolu’da Türk yaşam biçiminin hala devam ettiği ender ilçelerden biridir. Mimari dokusu tarihle harmanlanarak günümüze kadar bozulmadan ulaşmıştır. En eskisi yaklaşık 700 yıllık konut, işyeri, hamam, türbe, hazire, tarihi çınar ağaçları gibi tarihi değerlerle süslü olan Göynük’te bu eserler halen işlevlerini sürdürmektedirler. 1987’de Kentsel Sit alanı ilan edilen ilçe tarih, kültür, doğa, inanç ve termal turizmi ile bir marka şehirdir (<https://cittaslowturkiye.org>). Bugüne kadar yürütülmüş çalışmalardan şu örnekler verilebilir: *Sit alanlarında peyzaj ve asfalt çalışmaları, katı atık depolama tesisinin kurulması, içme suyu depolarının yenilenmesi, elektrik ve telefon hatlarının yeraltına alınması, sit alanlarında restorasyon çalışmaları, Yöresel El Sanatları Merkezi ve Gürcüler Konağı’nın hizmete açılması, turizm işletmecisi ve çalışanlarına eğitim verilmesi* (Akman, 2018: 89, 91, 96-97).

Gerze (Sinop, 2017): Karadeniz kıyısındaki bu ilçe doğası, el sanatları, yöresel yemekleri ve misafirperverliği ile tanınmıştır. İlçede Yakupağa Konağı, Yelken Tepe, Sorkun Şelalesi, Sökü Yaylası ve Deniz Feneri görülmesi gereken yerlerdir. Gerze ahşap el sanatları ile ünlüdür (oyuncak, gemi maketi ve çeşitli objeler) (<http://www.cittaslowgerze.com>). Ayrıca Akman (2018: 89, 91, 96-97) şu çalışmalardan bahsetmektedir: *Parkların güneş enerjisi ile aydınlatılması, kanalizasyon projesi, geri dönüşüm, ön arıtma ve derin deniz deşarji, atık kabul tesisi, Gürleyik Deresi güzergahı yaya ve bisiklet yolu, istinat duvarı destekli sahil yolu, elektrik tellerinin yeraltına indirilmesi, Kültür Evi, ekolojik tarım ürün pazarı, geleneksel el sanatları projeleri, Kültür ve Sanat Festivali, Ramazan Etkinlikleri, Yağlı Güreş Festivali, Sokak Hayvanları Bakım Evi* vd.

Eğirdir (Isparta, 2017): İlçe merkezi, Türkiye’nin 4. büyük gölü olan Eğirdir Gölü kenarındadır. Yerleşmenin bir kısmı göle uzanan yarımada üzerine kurulmuştur ve devamında yarımada karayolu ile bağlı Yeşilada, Eğirdir şehir merkezine yaklaşık 2 km uzaklıkta, ahşap evleri, dar sokakları ve küçük balıkçı barınağı ile otantik özelliğini korumaktadır. Yeşilada, ev pansiyonculuğu ve balık lokantaları ile dikkat çeker. Adada ayrıca Hıristiyanlarca kutsal sayılan Ayastefanos Kilisesi yer almaktadır (<http://www.cittaslowturkiye.org>). Eğirdir Gölü, pek çok su sporlarına ve balıkçılığa elverişlidir. Eğirdir’i çevreleyen dağlarda trekking, dağcılık ve yamaç paraşütü yapılmaktadır. Kale ve kervansaray ziyaret edilebilecek kültürel değerlerdir. İlçe ekonomisini elmacılık ve su ürünleri oluşturmaktadır. İlçede her yıl triatlon yarışları, briç turnuvaları ve bisiklet yarışları düzenlenmektedir (Özcan, 2019: 39).

Mudurnu (Bolu, 2018): "Tarihi Ahi Kenti" adı ile UNESCO-Dünya Mirası Geçici Listesi’nde yer alan Mudurnu; Kentsel Sit Alanı ilan edilmiş ve ilçe merkezindeki 208 eski Türk evi tescillenerek koruma altına alınmıştır. Mudurnu, el sanatları bakımından da oldukça zengindir: Demircilik, bakırcılık, semercilik, sepetçilik, kalaycılık, ahşap oymacılığı, iğne oyası vb. İlçede; Yıldırım Bayezid Camii ve Hamamı, Kanuni Camii, Saat Kulesi, Kent Müzesi, Pertev Naili Boratav Kültür Evi, Armutçular Konağı, Keyvanlar Konağı, Kazanlar Konağı, Yarışkaşı Konağı vb. görülmesi gereken yerlerdir (<https://www.kulturportali.gov.tr/>). İlçe merkezindeki tarihsel-kültürel değerler kadar yakın çevresi de doğal güzelliklere sahiptir: Abant Gölü, Sülüklü Göl, Karamurat Gölü ve kaplıcalar (<https://cittaslowturkiye.org/>).

Köyceğiz (Muğla, 2019): Türkiye’nin güneybatı köşesinde Köyceğiz Gölü’nün kuzey kıyılarında çok sayıda doğal çekiciliklere ve tarihsel değerlere sahip bir ilçedir. Gölü Akdeniz’e bağlayan doğal kanal, tekne gezileriyle sazlıklar ve antik Kaunos kenti kenarından geçerek Caretta Caretta kaplumbağaları ile ünlü İztuzu Plajı’na varmaktadır. İlçe nüfusunun% 85’i kırsalda yaşamakta ve geçimlerini tarım (özellikle narenciye ve zeytin), ormancılık, balıkçılık ve turizm yoluyla sağlamaktadırlar. Başka bir geçim kaynağı göçebe arıcılıktır. Köyceğiz’in Çandır köyünde 2013 yılında "*Çandır Organik Köy Projesi*" başlatılmıştır. Bu organik köyde nar, portakal, mandalina, limon bal vb. üretilmektedir. Köyceğiz’de her yıl *Köyceğiz ve Kaunos Altın Aslan Film Festivali*, *Köyceğiz Briç Festivali*, *Portakal Çiçeği Bisiklet Festivali*, *Yağlı Güreş Yarışmaları* vd. düzenlenmektedir (<https://www.cittaslow.org/>).

Ahlat (Bitlis, 2019): Ahlat; Van Gölü’nün kuzeybatı kıyılarındaki sırtlardan birine yaslanmış, doğal güzellikleri kadar, tarihi de çok eski olan bir ilçedir. Ahlat coğrafi konumu ile doğu ve batı uygarlıkları arasında tarih boyunca köprü durumunda olmuştur. Ahlat’ın Asya’dan Anadolu’ya uzanan yolların üzerinde bulunması, Doğu Anadolu’ya göre ılıman iklimi, bereketli toprakları, ev yapımına elverişli Ahlat taşı ve su kaynakları ile tarihin her döneminde önem taşımıştır. Dünyanın en büyük İslam mezarlığı, "*Anadolu’nun Orhun Abideleri*" de denilen *Selçuklu Meydan Mezarlığı*, UNESCO Dünya Miras Listesi’ne girmiştir. Ahlat’ın Cittaslow’a üye olmasıyla birlikte şu projelerin uygulanmasına karar verilmiştir: *Tarihi Kent Bölgesi Kentsel Tasarım Projesi*, *Ahlat Kent Müzesi Projesi*, *Ahlat Harabeşehir Eko Turizm Projesi*, *Ahlat Ekopark Projesi*, *Ahlat Kadınlar Plajı Projesi* vd. (<https://cittaslowturkiye.org/>).

Güdül (Ankara, 2020): Geçmişten günümüze tarihi mağaraları, yeşil yaylaları, tarım ürünleri, yöresel yemekleri, kendine özgü mimariye sahip evleriyle Güdül; ülkemizin en yeni sakin şehridir (<http://www.sakinsehircudul.net/>). Ekonomik açıdan çoğunlukla tarım ve hayvancılık alanında faaliyetin görüldüğü Güdül’de, leblebicilik ve bıçakçılık kadim kültürün son temsilcileridir. Uygulanacak projelerden şu örnekler verilebilir: *Yerel Ürünlerin Ticarileştirilmesi ve Geliştirilmesi*, *İnönü Mağaraları Rekreasyon Alanı*, *Tahtacıörencik Doğal Yaşam Kolektifi*, *LEADER (Yerel Kalkınma Stratejilerinin Uygulanması)*, *Sorgun Göleti Rekreasyon Alanı*, *Ankara Keçisi Yetiştiriciliği ve Tiftik Üretim Projesi* (<https://cittaslowturkiye.org/>).

Türkiye’deki Cittaslow Faaliyetlerine Genel Bir Bakış

Cittaslow hareketi Türkiye’deki akademik çalışmalarda bugüne kadar; sürdürülebilir yerel yönetim ve kalkınma modeli, şehirlerin markalaşması, turizm ve sürdürülebilir turizm, Cittaslow’ların ekonomik ve sosyal değişimi ve mekânsal etkileri, turistlerin görüşleri, yerel halkın bakış açısı, yerel yönetim, kentsel yaşam kalitesi, sosyal inovasyon, çevre ve enerji, kadın girişimciliği vd. konular çerçevesinde araştırılmıştır.

Türkiye, Cittaslow felsefesini uygulayabilecek küçük şehirler açısından büyük bir potansiyele sahiptir. Bu küçük şehirler, dağlarda, kıyılarda, ovalarda her yerde vardır. Büyük bir kısmı özellikle de büyük şehirlerden, turistik merkezlerden ve sanayi bölgelerinden uzakta olanlar, geleneksel kimliklerini korumaktadır. Bu kimlik içinde yerleşme dokusu, konut mimarisi, yerel ürünler, kutlamalar, mutfak, halk oyunları ve konukseverlik başta gelmektedir. Bu küçük şehirlerin korunmasında ve yerel kalkınmasında Cittaslow çok önemli bir araç ve fırsattır. Çünkü küçük şehirlerin bir kısmı çok sayıda faktörün etkisiyle gerçek kimliklerinden uzaklaşabilmektedir. Tarımın iyileştirilmesi, tarımsal sanayi ve kırsal turizm gibi bazı yenilikler kırsal bölgelerde uygulanmakta ise de bunlara ivme kazandırmak, yol haritası çizmek, işbirliğini ve kontrolü sağlamak açısından Cittaslow adeta bir “*lokomotif*”, hatta bazı yerler için bir “*kurtarıcı*”dır. Nitekim, Türkiye’deki Cittaslow’larda yapılan faaliyetler; yerel ürünler, girişimcilik, istihdam, kazanç gibi konularda tarım ve turizme işaret etmektedir. Cittaslow Türkiye’de bir yerel kalkınma modeli olarak görülmekte, tanınmak için bir araç olarak kullanılmakta, turizmin gelişmesi için ondan yararlanılmaktadır.

Bilimsel Yayınlar Üzerinden Cittaslow Faaliyetlerini Değerlendirme

Türkiye’deki Sakin Şehirlerin incelendiği akademik çalışmalar, en fazla Seferihisar üzerinedir. Diğerleri hakkında tek bir yere ait araştırmalar az sayıdadır, daha çok bir makalenin içinde yer almaktadırlar. Bu bölümde; Türkiye’deki Cittaslow’larda yürütülen faaliyetler, Cittaslow temel kriterleri (7 politika) bağlamında, çeşitli bilimsel yayınlardaki bilgiler üzerinden olumlu-olumsuz yönleriyle değerlendirmeye tabi tutulmaktadır. Böylece onbir yıllık süreçte gerçekleştirilen çalışmalar, Cittaslow’lar arasında bir karşılaştırmaya da olanak vermektedir.

1. Çevre Politikaları

Cittaslow’larda çevre politikalarıyla ilgili gerçekleştirilen/gerçekleştirilecek projeleri, 2018 yılında 14 belediye üzerinden (dışında kalanlar: Mudurnu, Köyceğiz, Ahlat, Gündül) araştıran Akman; Seferihisar, Uzundere, Şavşat, Gökçeada, Gerze, Göynük ve Taraklı belediyelerinin bu konuda çalışmalar yaptıklarını, diğerlerinin (Akyaka, Yenipazar, Perşembe, Yalvaç, Halfeti, Vize, Eğirdir) yapmadıklarını saptamıştır (Akman, 2018: 89-90). Ancak, Yalvaç’la ilgili 2019 yılına ait bir çalışmada; kent içindeki elektrik iletim kablolarının yer altına alındığı, baz istasyonlarının yaşam alanlarına kurulmasına izin verilmediği, ağır vasıtaların kent merkezine girişinin yasaklandığı, bir mahallede fiziksel ve biyolojik arıtma işlevi bulunan arıtma tesisinin kurulduğu, belli yerlere ayrıştırmalı çöp konteynurlarının yerleştirildiği bilgisi verilmektedir (Çolak, 2019: 94-96). Bir başka araştırmada Halfeti’ye Şanlıurfa yerel yönetimi

tarafından gerekli özenin gösterilmediği, altyapı, çevre ve turizm politikalarının yetersiz kaldığı ileri sürülmektedir (İstanbullu Dinçer vd., 2015: 334).

2. Altyapı Politikaları

Cittaslow’larda altyapı politikalarıyla ilgili projelerin oldukça çeşitli olduğunu öne süren Akman; bisiklet yolu, restorasyon ve sokak sağlıklılaştırma çalışmalarının başta geldiğini, ayrıca Seferihisar ve Taraklı’da altyapı çalışmalarının ziyaretçi sayısını arttırdığına işaret etmiştir (Akman, 2018: 91-92). Bir diğer araştırmada; Seferihisar’da Sığacık Kalesi ve Mahallesi’nin, Taraklı’da şehrin dokusunu oluşturan tarihi evlerin restore edildiği, Akyaka’da yerel konut mimarisinin bir zorunluluk olarak tüm şehre uygulandığı bilgisi verilmektedir (Yüksel Özmen vd, 2016: 18-19). Perşembe Sokak İyileştirme ve Kent Meydanı Projesi’nin hem altyapı hem de kent insanının yaşam kalitesin iyileştirmeye örnek olduğu ileri sürülmektedir (Ak, 2017: 896). Yalvaç’ta pek çok tarihi yapı restore edilmiş, geleneksel el sanatları koruma altına alınmış, tarihi mahalle fırınlarına işlerlik kazandırılmış, trafik levhaları yenilenmiş, yeşil alan düzenlemesi ve bisiklet yolu yapılmış, görme engelli bireyler için tüm kaldırımlar ve Belediye binası “sarı bant kılavuz çizgileri” ile kaplanmış, “Yeşil Yalvaç Projesi” kapsamında her mahallede en az bir adet park oluşturulmuş, kadınların ev yemekleri ve el sanatları ürünlerini satabilecekleri bir “Kadınlar Pazarı” kurulmuş, yeni bir imar planı hazırlanmıştır (Çolak, 2019: 96-99). Buna karşılık; Halfeti’ye Şanlıurfa yerel yönetimi tarafından gerekli özenin gösterilmediği, altyapı, çevre ve turizm politikalarının yetersiz kaldığı ileri sürülmektedir (İstanbullu Dinçer vd., 2015: 334).

3. Kentsel Yaşam Kalitesi Politikaları

Cittaslow’larda kentsel yaşam kalitesi hakkında gerçekleştirilen projelerle, Seferihisar, Uzundere ve Gerze’nin önemli işlere imza atıldığı; diğer üyelerin ya çalışma yapmadıkları ya da bu konuda zayıf kaldıkları ileri sürülmektedir (Akman, 2018: 94). Özellikle Seferihisar’da çevre ve şehir kalitesini artıracak ve geliştirecek teknolojiyle ilgili çalışmalara (Seferihisar Belediyesi binasının elektriğinin güneş enerjisinden karşılanması, bazı sebze ve meyve kurutulmasında jeotermal enerjiden yararlanılması vd) tanık olunmaktadır. Yenipazar’da katı atık depolama alanının yapılması önemli bir girişim olmuştur (Yüksel Özmen vd, 2016: 18-19). Yalvaç’ta ise; kamusal alanlarda peyzaj çalışmaları, belediyenin kurumsal internet sitesine “görüş, öneri ve dilekler” sekmesinin eklenmesi, gürültü kirliliğine neden olabilecek işyerlerinin kent merkezi dışına taşınması gibi çalışmalar yürütülmüştür (Çolak, 2019: 99-100). Bu olumlu çabalara rağmen Savaş Yavuzçehre ve Donat şu eleştirileri getirmişlerdir: Gökçeada’da şehir merkezinde Yeryüzü Pazarı düzenlemesi haricinde sokak, meydan, park çalışmalarından bahsetmek mümkün değildir. Akyaka’da Cittaslow tanıtım işaretleri nispeten kısıtlı, gerek Akyaka’da gerekse Ula’da dönüşüm gören bir yapı bulunmamaktadır. Taraklı engellilere yönelik düzenlemeler ve bisiklet yolları bulunmamakta, Cittaslow’a ait görünürlük ve bilgilendirme işaretleri çok azdır. Yenipazar’da bisiklet yolları, engellilere yönelik düzenlemeler, tarihi yapı restorasyonu gibi çalışmalar ve dönüşüm geçirmiş yapılar yoktur. Vize ilçesinde pek çok tarihi eser bulunmasına karşılık bir müze ve kültür evinin olmaması önemli bir eksikliktir. Türkiye’deki Cittaslow’larda çocukların ve engellilerin kamusal mekâna katılımına

yönelik çalışmaların eksikliği dikkat çekicidir. Bunun için de daha fazla çabaya ve çalışmaya ihtiyaç duyulduğu, çünkü Cittaslow’ların başarısı ve gelecekteki konumunun bir bakıma kamusal mekânlara yönelik çalışmalara bağlı olacağına altı çizilmektedir (Savaş Yavuzçehre ve Donat, 2017: 314, 317).

Yavaş şehir olgusunun, yerel halkın kentsel yaşam kalitesi üzerindeki etkisini araştıran Coşar’a göre; artan turizm hareketliliği ile birlikte yerel halk, ekonomik anlamda kazanç sağlamaya başlamaktadır. Nitekim, Seferihisar’daki işletmeciler ile yerel halk, Cittaslow olmanın yöre ekonomisi üzerinde olumlu yönde etkileri olduğunu altını çizmektedir. Sözcüleri; yeni istihdam alanlarının yaratılması, çevre düzenlemesi, doğal yaşamın korunması, planlı yapılaşma, sessizlik, mevcut gelenek-göreneklerinden oluşan kültürel değerlerin korunması, sosyal ve kültürel faaliyetlerde görülen artışlar sayılabilir. Ayrıca, Cittaslow; Seferihisar için önemli bir tanıtım kaynağı olmuş, ev pansiyonculuğunun yanı sıra yeni otellerin açılmasıyla birlikte, özellikle yurtdışından yabancı turist gelmeye başlamıştır, denilmektedir. Olumsuzluklar ise; diğer şehirlerden göçle birlikte nüfus artışı ve kalabalığın beraberinde getirdiği gürültü ve trafik sorunu, aşırı yapılaşma ve arsa fiyatlarında artış, yaşam pahalılığı, yerel yönetim hizmetlerinde yaşanan sorunlar olarak önem arz etmektedir. Bunlara ek olarak bazı doğal çevre sorunlarının ortaya çıktığı, yapılaşma ve gürültü kirliliği ile büyük ölçekli otel inşaat sayısının artması, sahip olunan geleneksel yapının yerini ticarileşmenin alması, bunun sonucunda da sosyal dayanışmanın bozulması ve turist-halk ilişkilerinin daha çok ekonomik anlamda önem kazanması gibi tehlikeler de doğmaktadır (Coşar, 2014: 231, 235, 238).

4. Tarım, Turizm, Esnaf ve Sanatkârlar İçin Politikalar

Cittaslow’larda tarım, turizm, esnaf ve sanatkârlar hakkında gerçekleştirilen projelere bakıldığında; Akman’ın araştırmasına göre: Seferihisar, Uzundere ve Gerze çok sayıda faaliyetler yürütmüş, buna karşılık Gökçeada, Halfeti, Perşembe, Vize ve Yenipazar’ın faaliyetleri çok sınırlı kalmıştır. En fazla üretici pazarları, yerel yemekler (Slow Food), festivaller ve el sanatları hakkında projeler yapılmıştır. Özellikle Seferihisar mandalina, enginar, zeytin-zeytinyağı, pekmezele ilgili projelerle tarıma büyük destek vermiştir. Aynı şekilde Uzundere de dut işleme, köy tavukçuluğu, arıcılık, yavru balık, gübre ve toprak gibi tarımla ilgili çalışmalara ağırlık vermiştir. Doğrudan turizmi hedef alan projeler ise çok azdır: tanıtım (Eğirdir ve Şavşat), turizmde ekolojik markalaşma (Seferihisar) (Akman, 2018: 95-96). Seferihisar’da üretici ve tüketicilerde, tohum çeşitlerinin korunması bilincini aşlamak ve üretilen yerli ürünler için geniş pazar olanakları yaratmak amacıyla düzenlenen “*Tohum Takas Şenlikleri*”, başka yerlere de örnek olmuştur. Gökçeada Gastronomi Araştırmaları Merkezi, adada gerçekleştirilen organik zeytincilik, bal ve bağ projeleri gibi çok sayıda projeyi desteklemekte ve kentin gastronomi kimliğinin tanıtımında büyük rol oynamakta, 2015’te açılan Yeryüzü Pazarı’nda (Earth Market) adada yetiştirilen doğal ve organik ürünlerin sergilenip birinci elden satışı yapılmaktadır (Ak, 2017: 893, 895). Seferihisar Belediyesi’nin katkı sağladığı Doğa Derneği, Seferihisar’ın Orhanlı köyünde bir “*Doğa Okulu*” açmıştır. Bu okulda organik tarım, zeytinyağı yapımı, kerpiç yapımı gibi doğaya dost kurslar düzenlenmektedir. Yenipazar’da ise solucanlardan organik gübre üretimi desteklenmektedir (Yüksel Özmen vd, 2016: 18-19).

Taraklı kent merkezinde kent belleğini aktaran ve bir kent müzesi işlevi gören Taraklı Kültür Evi’nin açılması, eski konaklardan bazılarının butik otel olarak değerlendirilmesi, tarihi hanın restore edilerek kermes, sergi vb. gibi etkinlikler için düzenlenmesi, kentsel yaşam kalitesi ve turizm adına önemli gelişmelerdir (Savaş Yavuzçehre ve Donat, 2017: 310). Yalvaç’ta geleneksel el sanatları çarşılarının restorasyonunun yapılmış ve geleneksel mimariye uygun bedesten ve arastaların inşa edilmiş olması, geleneksel el sanatları kurslarının açılması, Yalvaç Köy Pazarı, Yoğurt Pazarı ve Buğday Pazarı’nın kurulması, Geleneksel Yalvaç Yemek Kültürü kitabının hazırlanması ve anıt ağaçların tescillenmesi de korumacılık adına önemli girişimlerdir (Çolak, 2019: 100-102). Yenipazar’da da benzer çalışmalar ilçeye değer katmıştır: Kent Arşivi ve Müzesi’nin açılması, ilçe tarihi ile ilgili yaşlı kimselerle röportajlar yapılarak anıların kaydedilmesi, el sanatlarının yaygınlaştırılması için Beceri Kazandırma Kursları’nın açılması, Kadın Çevre Kültür ve İşletme Kooperatifi’nin kurulması vb. (Özcan, 2019: 34)

Türkiye’de Sakin Şehirlerin yaygınlaşmasında turizm olgusunun payı olduğu, bu noktada Cittaslow hareketinin Türkiye’de bir tanıtım ve pazarlama anlayışı olarak öne çıktığı ileri sürülse de (Donat ve Savaş Yavuzçehre, 2016: 1485-1486); turizm odaklı olmanın bir sorun teşkil ettiği, sözgelimi Akyaka’nın yaz aylarında turizmin yoğun etkisi altında kaldığı, dolayısıyla Sakin Şehir olmaktan uzaklaştığı, bu durumda gelecekte Akyaka’nın bu ağda kalmaya devam edemeyeceği öngörülmektedir (Ak, 2017: 895).

5. Misafirperverlik, Farkındalık ve Eğitim Politikaları

Türkiye’deki bazı Cittaslow üyelerinde (Seferihisar, Uzundere, Taraklı, Gerze) misafirperverlik, farkındalık ve eğitim politikalarına ait önemli faaliyetlerin olmasına rağmen, bazı üyelerde (Yenipazar, Akyaka, Eğirdir ve Gökçeada) hiçbir çalışmanın olmaması ya da çok az olması dikkat çekmektedir. Proje konularına bakıldığında; eğitim kursları, misafirler için yönlendirme levhaları ve turistik yerlerin işaretlenmesi, çocuklar, gençler ve ailelerle ilgili olanlar çoğunluktadır (Akman, 2018: 97-98). Yalvaç’ta ziyaretçilerin karşılanması ve yönlendirilmesi amacıyla bir danışma bürosunun açıldığı, turizmin geliştirilmesi ve farkındalığın artırılması amacıyla işletme sahiplerine eğitimlerin verildiği, Türkçe ve İngilizce olarak bilgilendirme panolarının konulduğu görülmektedir (Çolak, 2019: 103).

6. Sosyal Uyum

Sosyal uyum alanında yürütülen projeler hakkında Akman; çalışmaların az olduğu düşüncesindedir. Seferihisar’da “Seferihisarlılar Buluşması”, Uzundere’de “Hoş Geldin Bebek”, Gerze’de “Gençlik Merkezi, Gerze Yaşlılar Evi, Engelli Dostu Plaj vd” projeleri, sosyal uyum adına atılan önemli adımlardır (Akman, 2018: 99-100). Türkiye’deki Cittaslow’ların farklı sosyo-ekonomik gelişmişlik düzeyine sahip yerleşmelerden oluşması, kısıtlı bir çevrede uygulanan elitist bir model olmasının önüne geçebileceğini göstermektedir (Donat ve Savaş Yavuzçehre, 2016: 1485).

7. Ortaklıklar

Teknolojinin gelişmesiyle küreselleşen dünyada karmaşıklaşan yaşamda, birçok insan daha “*Slow/yavaş/sakin*” bir yaşam temposu aramaktadır. Slow hareketi, hızın gündelik yaşam üzerindeki olumsuz etkisine cevap olarak görülmektedir. Yavaş yaşam, günlük hayata kendi hızında, karmaşasında, heyecanında ve rutininde ilgi ve dikkatle yaklaşıldığı bir süreçtir. Bu bakış açısının yemekle buluşması, 1986 yılına inmekte ve İtalya’da grup politik ve kültürel İtalyan aktivistin “*Yavaş Yemek Manifestosu*”nu hazırlamasıyla gündeme gelmiştir. Bu hareket, fast food yemek tarzının homojenleştirici etkisini azaltmayı amaçlayan, yerel gastronomik kültürü geliştirici, tarımsal çeşitliliği ve risk altındaki yiyecekleri korumacı bir yaklaşıma sahiptir. Slow Food ve ondan beslenerek ortaya çıkan Cittaslow, her ikisi de yerel farklılığa odaklanarak, hareketin temelindeki varsayımlar, sürdürülebilir kentsel gelişimin 3 E (environment/ çevre, equity/ eşitlik and economy/ ekonomi) arasındaki bağlılığa işaret eder (Sağır, 2017: 52, 55). Cittaslow ve Slow Food’un yanına ekleyeceğimiz, yine İtalya kaynaklı Terra Madre (Toprak Ana) ve Eart Market (Yeryüzü Pazarı) projeleri de aynı düşünce sistemine aittir.

Uluslararası Slow Food ağında Türkiye’deki Cittaslow’lardan üyesi olanlar: Yenipazar, Gökçeada ve Halfeti olup, yerel topluluk (convivium) adı altında ise Teos (Seferihisar) ve Mahal (Seferihisar) üyedir (<https://www.slowfood.com/>). Toprak Ana ağında Türkiye’den 42 üye üretici birliği vardır ve onlar arasında bir Cittaslow’da yer alan yalnızca Mahal Zeytin Üreticileri (Seferihisar)’dir (<https://www.terramadre.info/>). Uluslararası Yeryüzü Pazarı ağına Türkiye’deki Cittaslow’lar içinden yalnızca Gökçeada üyedir (<https://www.fondazioneSlowFood.com/>).

Web Siteleri Üzerinden Cittaslow Tanıtımlarını Değerlendirme

Cittaslow, öncelikle o şehrin sakinlerinin yaşam kalitesini iyileştirmeyi ve korumayı hedef olsa da hem Cittaslow sakinlerinin birbirlerini öğrenerek deneyimlerini paylaşmaları hem de başka insanların, yerli-yabancı turistlerin, öğrencilerin yakından tanımaları gereken uygulamalara sahiptir. O nedenle Cittaslow’u bir “*marka*” ve “*destinasyon/varış yeri*” olarak görmek yanlış değildir. Kitle turizmi destinasyonlarından farklı olarak Cittaslow’lar, daha çok sürdürülebilir turizm, sorumlu turizm, deneyimsel turizm, kırsal turizm ve ekoturizmle özdeşdir. Cittaslow’ların günümüzdeki tanıtımları doğal, kültürel, ekonomik, hizmetler, proje vb. başlıklar altında ağırlıklı olarak internet ve sosyal medya yoluyla yapılmaktadır. Şüphesiz info geziler, turlar, basılı materyaller, fuarlar, festivaller yoluyla da gerçekleştirilmektedir. Bu tanıtım araçları dışında; görsel ve işitsel araçlara da (televizyon, film, fotoğraflar vb) başvurulmaktadır. Cittaslow’ların tanımında yaygın kullanılan iletişim ve enformasyon tanıtım tekniklerine ilaveten; halkla ilişkiler, reklam, satış geliştirme (promosyon), propaganda ve lobicilik faaliyetlerine de yer verilmelidir (Burgucu, 2013: 23, 40).

Bu çalışmada Türkiye’deki Cittaslow’ların web tabanlı olarak nasıl tanıtıldığını saptamak üzere, Google arama motorunda her bir Cittaslow’un önce kendi web sitesinin olup-olmadığı, sonra belediye ve kaymakamlıkların link, amblem (logo) ve

bilgi verip-vermedikleri, son olarak da ulusal ve uluslararası ağda tanıtımlarının yapılıp-yapılmadığı sorgulanmıştır. Ayrıca, Ulusal Cittaslow Ağı’nda tanıtım konularının başlıkları aşağıdaki Tablo. 4’de sunulmaktadır.

Tablo 4. Türkiye’deki Cittaslow’ların Web Tabanlı Tanıtım Özellikleri*

Üye	Üye Web Sitesi	Belediye Web Sitesi	Kaymakamlık Web Sitesi	Türkiye Ulusal Cittaslow Ağı	Uluslararası Cittaslow Ağı	Türkiye Ulusal Cittaslow Ağında Tanıtım Konuları
Seferihisar	-	+LA	-	+	+	Seferihisar, gezilecek yerler, yerel yemekler, projeler
Akyaka/Ula	-	-LA	-	+	-	Akyaka, gezilecek yerler, yerel mimari, doğa, spor ve gezi
Gökçeada	-	-LA	+B	+	+	Gökçeada, gezilecek yerler, yerel yemek, spor, organik tarım
Yenipazar	-	+LA	+B	+	-	Yenipazar, gezilecek yerler, yerel yemekler, ekonomik yapı
Taraklı	-	-LA	-	+	-	Taraklı, ekonomik yapı, yerel yemekler, turizm
Vize	-	+AB	-	+	+	Vize, gezilecek yerler, yerel yemekler, coğrafi yapı, projeler
Perşembe	-	+	+B	+	-	Perşembe, gezilecek yerler, yerel yemekler, ekonomik yapı
Yalvaç	-	+LA	-	+	-	Yalvaç, gezilecek yerler, yerel yemek, el sanatları, projeler
Halfeti	-	-LA	-	+	+	Halfeti, gezilecek yerler, yerel yemek, yerel mimari, coğrafya
Şavşat	+	+LA	-	+	-	Şavşat, gezilecek yerler, coğrafya, ekonomi
Uzundere	-	+LA	-	+	+	Uzundere, gezilecek yerler, coğrafi yapı, spor, festivaller
Göynük	-	+LAB	-	+	+	Tarih, gezilecek yerler, müze, el sanatları, yerel yemek
Gerze	-	+LAB	-	+	+	Tarih, gezilecek yerler, yerel yemek, uygulanan, uygulanacak projeler
Eğirdir	-	+A	-	+	+	Eğirdir, gezilecek yerler, kültürel ve sportif faaliyetler
Mudurnu	-	+LA	-	+	-	Tarih, gezilecek yerler, müze, el sanatları, yerel yemek
Köyceğiz	-	-	-	-	+	-
Ahlat	-	+LAB	-	+	-	Tarih, gezilecek yerler, yerel yemek, uygulanan, uygulanacak projeler
Güdül	+	+LA	+B	+	-	Tarih, gezilecek yerler, yerel yemek, uygulanan, uygulanacak projeler

* Tanıtım var: (+), Tanıtım yok: (-), Link (L), Amblem (A), Bilgi (B)

Yukarıdaki tablo hakkında şu yorumlara gidilebilir:

1. Türkiye’deki 18 Cittaslow arasında kendine ait web sitesi olan 2 üye vardır. Bunlardan biri Şavşat’tır (<http://cittaslowshavsat.com/>) Şavşat Belediyesi (<http://www.shavsat.bel.tr/>) tarafından da özel siteye link verilmektedir. Şavşat ayrıca

Ulusal Cittaslow Ağı (<http://www.cittaslowturkiye.org/>) üzerinden de tanıtılmaktadır. İkinci üye Gündül’dür (<http://www.sakinsehirgudul.net/>).

2. Cittaslowlar’ın ilçe belediyeleri web sitelerindeki tanıtımlarına bakıldığında; Göynük, Vize, Gerze ve Ahlat belediyelerinde logo ve bilgi bulunurken, çoğunlukla Cittaslow logosu kullanılmakta ve Ulusal Ağ’a link verilmektedir.

3. Kaymakamlıklar, Cittaslow tanıtımına neredeyse hiç yer vermemektedir. Kısa bilgiler ya da haberler Yenipazar, Gökçeada, Perşembe ve Gündül kaymakamlıkları web sitelerinde paylaşmıştır.

4. Türkiye Ulusal Ağ’ında 17 Cittaslow’un tanıtımı yapılırken, Köyceğiz hakkında bilgi yoktur. Buna karşılık Köyceğiz, Uluslararası Cittaslow Ağı web sitesinde yer almaktadır. Diğer hiçbir platformda tanıtımının olmaması dikkat çekicidir.

5. Uluslararası Cittaslow Ağı web sitesinde Türkiye’den 9 Cittaslow’un tanıtımı vardır: Seferihisar, Gökçeada, Vize, Halfeti, Uzundere, Göynük, Gerze, Eğirdir, Köyceğiz. Diğerlerinin bu ağda tanıtımının yapılmaması büyük bir eksikliklerdir.

6. Türkiye Cittaslow’ları hakkındaki tanıtımları 5 web tabanından izlediğimizde, Seferihisar’ın 4’ünde yer aldığını, dolayısıyla en geniş platformda tanıtıldığını söyleyebiliriz. Buna karşılık; Akyaka (1), Taraklı (1), Köyceğiz (1), Halfeti (2), Mudurnu (2) ve Ahlat (2)’in web tanıtımları çok zayıftır.

7. Türkiye Ulusal Cittaslow Ağ’ında üyelerin tanıtım konuları; gezilecek yerler, yerel yemekler, el sanatları, ekonomik yapı, coğrafi yapı ve tarih içeriklidir. Projeler bazında tanıtım yalnızca 6’sında Cittaslow’da yapılmıştır.

Sonuç olarak; Türkiye’deki Cittaslow’ların en önemli tanıtım araçlarından biri olan internet; web siteleri özelinde oldukça zayıf kullanılmaktadır, iletişim ve enformasyon bakımından tatmin edici olmaktan uzaktır. Özellikle belediye ve Ulusal Ağ web sitesinde Cittaslow’lar yer almalı, ilçe hakkındaki turistik bilgilerin dışında yürütülen projeler, düzenlenen etkinlikler vd. çalışmalar ayrıntısıyla sunulmalıdır.

Sonuç ve Öneriler

Bu çalışma iki amaç üzerinden tasarlanmıştır. *Birincisi*; Küresel gelişmelerin gündeminde var olan sürdürülebilirlik, kentsel yaşam kalitesi, turizm gibi konular kapsamında Cittaslow hareketinin önemini ortaya koymak için karşılaştırmalar yapmak, *ikincisi*; Türkiye’deki Cittaslow faaliyetlerini, üyelik kriterlerine göre bilimsel çalışmaların eşliğinde değerlendirmek ve tanıtımları hakkında web sitelerini inceleyerek eleştiriler getirmektir. Literatür taraması sonucunda araştırmaya veri teşkil edebilecek çok sayıda esere ulaşılmıştır. Bunların bir kısmı Türkiye’deki Cittaslow hareketine üye olanları bir bütün olarak ele almakta (Ak, 2017; Akman, 2018; Bilgi, 2013; Donat ve Savaş Yavuzçehre, 2016; Karakaş Özür, 2016; Savaş Yavuzçehre ve Donat, 2017; Üstün Topal vd., 2016; Yalçın, 2019; Yüksel Özmen, 2016), bazıları da mevcut Cittaslow’ları ve potansiyel taşıyanları (Çolak, 2009; İstanbullu Dinçer vd., 2015; Kazançoğlu ve Dirsehan, 2016; Özcan, 2019 vd) konu edinmektedir. Çalışmalar, Türkiye’deki Cittaslow’ların yol açtığı olumlu gelişmeler kadar, olumsuz (eksikler, zayıflıklar, sorunlar) etkilere de değinmektedir.

Araştırma bulgularında Türkiye’deki Cittaslow’ların faaliyetleriyle ilgili şu yorumlar yapılabilir: 2013-2019 yılları arasındaki yayınlara göre; Cittaslow’un 7 temel kriterinden en çok altyapı politikaları, kentsel yaşam kalitesi politikaları, tarım, turizm, esnaf ve sanatkârlarla ilgili politikalara ait faaliyetler yürütülmüştür. Bu üç grup faaliyet içinde Cittaslow’da en çok görülen çalışmalar bisiklet yolu, bina restorasyonu, sokak, meydan, park düzenlemeleri, üretici pazarları, el sanatları, tarım ve gastronomi üzerinedir. Türkiye Ulusal Cittaslow Ağı’na ait web sitesinde 18 Cittaslow’dan 6’sında (Seferihisar, Vize, Yalvaç, Gerze, Ahlat ve Güdül) yürütülen çalışmalar; projeler, uygulanan ve uygulanacak projeler adı altında verilmişse de yeterli olduğu söylenemez. Diğer 12 Cittaslow için projeler konusunda hiçbir bilgi olmaması dikkat çekici bir eksikliklerdir.

Türkiye’deki Cittaslow’ların web tabanlı tanıtımları, bulgulardan anlaşıldığı üzere; tanıtım platformlarının son derece sınırlı olduğunu, içeriklerinin yanlış formatta ve eksiklerle dolu olduğunu ortaya koymaktadır. Nitekim Türkiye Ulusal Cittaslow Ağı’na ait web sitesinde üyelere ait bilgiler “*ilçe turistik tanıtımları*” düzeyindedir. Oysa ki bu üyeler, Cittaslow olmanın gereklerini sağladıkları özellikleriyle birlikte Cittaslow olduktan sonraki yenilikler, iyileştirmeler ve kazanımların ne olduğu yönüyle de tanıtılmaları doğru olacaktır. Öte yandan Uluslararası Cittaslow ağında yalnızca 9’u hakkında bilgi olması da eleştirilecek bir diğer durumdur.

Cittaslow üyesi olmak kadar, onun kriterlerini tam anlamıyla yerine getirmek de o denli önemlidir. O nedenle Cittaslow hareketi bitmeyen bir yolculuktur ve bu süreç çok iyi yönetilmek zorundadır. Bunun için Cittaslow felsefesinin halka çok iyi öğretilmesi ve bilinç yaratılması başarının altın anahtarıdır. Eğer Cittaslow olmak, yerel halk tarafından bir rant kapısı olarak görülürse, geriye dönüşü mümkün olmayacak bir yola girilecektir ki bu da Cittaslow olmanın sonu demektir.

Türkiye’de Cittaslow hareketinin başarılı yönetimi için şu öneriler getirilebilir:

- Türkiye’de Cittaslow’ların geleceği üzerinde rol oynayan en önemli faktörlerden biri yerel seçimlerdir. Cittaslow ünvanı alındıktan sonraki süreçte belediye başkanının değişmesi ve Cittaslow hakkında farklı görüşlere sahip olması, bu hareketi çıkmaza sokabilmektedir. O nedenle Türkiye’de Cittaslow’un daha farklı bir yapılanmanın içinde bağımsız bir hareket olması önerilebilir.

- Cittaslow’larda turizm; sürdürülebilir, deneyimsel, yaratıcı, sorumlu ve katılımcı amaçla yürütülmeli, yavaş hareketi benimseyen turistlere yönelik tanıtım yapılmalı, turizme hizmet verecek tüm işletmeler mevcut binaları kullanmalı, konaklamada yerel dokuya uygun butik otel ve pansiyonlar açılmalıdır.

- Cittaslow’larda ekokent kurallarına uyumlu örnek uygulamalar yapılmalıdır.
- Şehrin imajını oluşturacak marka değerler saptanmalı ve bunlar her platformda (festival, tanıtım, hediyelik eşya, yeme-içme, konaklama vd) kullanılmalıdır.

- Şehirle ilgili tüm yeniliklerde ve kararlarda halkın görüşleri alınmalıdır.
- Şehirdeki tüm binalarda geleneksel mimari ve yapı malzemesi kullanılmalıdır.
- Şehirdeki tüm dinlenme alanlarında yerli doğal süs bitkileri kullanılmalı ve meydanlara, parklara, duvarlara şehrin kimliğini ve Cittaslow’u vurgulayan sanatsal çalışmalar yapılmalıdır.

• Her türlü etkinlikte ve tanıtımda yerel müziğe, yerel mutfağa ve yöresel halk oyunlarına yer verilmelidir.

• Şehre ait tüm doğal çekiciliklerin, somut ve somut olmayan tüm kültürel miras unsurlarının belgesel filmleri hazırlanmalıdır.

• Türkiye’deki Cittaslow’lar genel olarak tarım ve turizm ekonomisine sahiptir. Her ikisi de Cittaslow’u ana ekseninden uzaklaştırmamalı, aynı zamanda kendileri de Cittaslow kriterlerinin doğru uygulanmamasından doğacak olumsuz etkilerden korunmalıdır.

Türkiye’de 2020 Temmuz ayı itibariyle sayıları 18 olan Cittaslow üyesi hakkında farkındalık; bilinçlendirme ve bilgilendirme kapsamındaki eksikleri kapatmak üzere gerek akademisyenlerin ekonomik, sosyolojik, coğrafi araştırmalar yapması, gerekse yerel yönetimlerin ve Türkiye Ulusal Cittaslow Ağı’nın; internet ve sosyal medyada ciddi ve güncel tanıtımlara yer vermesini önermekteyiz.

Kaynakça

Ak, D. (2017). Yavaş Kent (Cittaslow) Hareketi ve Türkiye Örnekleri Üzerine Bir Değerlendirme, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 10 (52), 884-903.

Akman, E. (2018). Türkiye’deki Yavaş Şehirlerin Politika Uygulamaları Üzerinden Bir Analiz, *Ekev Akademi Dergisi*, 22 (76), 79-107.

Arslan, F. (2017). Türkiye’de Sürdürülebilir Yerel Kalkınmada Yeni Bir Yönetim ve Şehir Anlayışı: Cittaslow (Sakin Şehir) Hareketi, *Belediyelerin Geleceği ve Yeni Yaklaşımlar*, 3, 244-263.

Bilgi, M. G. (2013). Türkiye’nin Sakin Şehirlerinde Permakültürel Koruma, Planlama, Yönetim ve Eğitim Pratikleri, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 29, 45-59.

Burgucu, Z. (2013). Tanıtım Faaliyetlerinin Turizm Hareketine Etkisi ve Fethiye İlçesi Örneği, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Selçuk Üniversitesi, Konya.

Coşar, Y. (2014). Yavaş Şehir Olgusunun Kentsel Yaşam Kalitesi Üzerindeki Algılanan Etkisi, *Anatolia: Turizm Araştırmaları Dergisi*, 25 (2), Güz, 226-240.

Çetinkaya, Ç. (2013). Eko-Kentler: Kent ve Doğa İlişkisinde Yeni Bir Sistem Tasarımı, *Türk Bilimsel Derlemeler Dergisi*, 6 (1), 12-16.

Çolak, E. C. (2019). Yalvaç’ın Cittaslow Uluslararası Kriterleri Kapsamında Değerlendirmesi, *Türkiye Mesleki ve Sosyal Bilimler Dergisi*, 1 (1), 89-107.

Donat, O. ve Savaş Yavuzçehre, P. (2016). Sakin Kent Hareketinin Türkiye’deki Gelişimi Üzerine Bir Değerlendirme, *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 9 (42), 1480-1488.

Güneş, G., Çalışkan Arısoy, E. ve Aslan, E. (2015). Cittaslow Ağına Dahil Kentler ve Sürdürülebilir Turizm Kriterlerine Yönelik Bir Analiz, Doğu Karadeniz Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Kongresi, Bildiriler Kitabı, 311-324.

İstanbullu Dinçer, F., Oflluoğlu, M. ve Öz, M. (2015). Sürdürülebilirlik Kapsamında Sakin Kent Felsefesi ve Yönetimsel Sorunlar: Halfeti Örneği, Doğu Karadeniz Bölgesi Sürdürülebilir Turizm Kongresi, Bildiriler Kitabı, 325-336.

İşçi, B., Pınarcı, N. ve Gül, A. (2018). Kentsel Ekoturizm ve Isparta Kent Merkezinde Uygulanabilirliği, *Karabük Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 8 (1), 101-115.

- Karakaş Özü, N. (2016). Sakin Şehir/Cittaslow Hareketi ve Yerleşme Coğrafyası, *SDÜ Fen Edebiyat Fakültesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 37, 151-179.
- Kazançoğlu, İ. ve Dirsehan, T. (2016). Sosyal İnovasyon İle Sakin Şehirler Arasındaki İlişkinin Sosyal Girişim(ciler) Açısından İncelenmesi: Seferihisar Örneği, *Ege Stratejik Araştırmalar Dergisi*, 7, Özel Sayı, 135-161.
- Kement, Ü. ve Göral, M. (2015). Demografik Özellikleri Açısından Turistlerin, Cittaslow Uygulaması İle İlgili Tutumlarının Değerlendirilmesi ve Tekrar Ziyaret Etme Niyetlerine Etkisi: Perşembe Örneği, *Journal of Recreation and Tourism Research*, 2 (2), 12-19.
- Meydan Yıldız, S. G. (2016). Çevre Bilinci ve Eko-Kent Planlaması: Gölbaşı Özel Çevre Koruma Bölgesi Örneği, Yayınlanmamış Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Ankara.
- Özcan, H. (2019). Daday’ın Sakin Şehir Üyelik Potansiyeli, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi, Kastamonu Üniversitesi, Kastamonu.
- Özgen, N. (2016). Beşerî Coğrafyada Araştırma Yöntemleri ve Teknikler. N. Özgen (Ed.), Nitel Araştırmalarda Verilerin Toplanması ve Analizi (s. 158-198), Ankara: Pegem Akademi.
- Pajo, A. ve Uğurlu, K. (2015). Cittaslow Kentleri İçin Slow Food Çalışmalarının Önemi, *Electronic Journal of Vocational Colleges*, December/Aralık 2015
- Sağır, G. (2017). Küreselleşmeden Geleneksele Dönüşte Slow Food ve Cittaslow Hareketi, *The Journal of Social Science*, 1 (2), 50-59.
- Savaş Yavuzçehre, P. ve Donat, O. (2017). Türkiye’de Sakin Kent (Cittaslow) Üyeliklerinin Kamusal Mekânlara Etkisine Yönelik Bir İnceleme, *Pamukkale Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 27, 299-320.
- Sezgin, M. ve Karaman, A. (2008). Turistik Destinasyon Çerçevesinde Sürdürülebilir Turizm Yönetimi ve Pazarlanması, *Selçuk Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 19, 429-437.
- Sırım, V. (2012). Çevreyle Bütünleşmiş Bir Yerel Yönetim Örneği Olarak “Sakin Şehir” Hareketi ve Türkiye’nin Potansiyeli, *Tarih Kültür ve Sanat Araştırmaları Dergisi*, 1 (4), 119-131.
- Şimşek, A. (2012). Sosyal Bilimlerde Araştırma Yöntemleri. A. Şimşek (Ed.), Araştırma Modelleri (s. 80-107), Eskişehir: T.C. Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayını, No: 1619.
- TC Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (2014). *TÜRKİYE Habitat III Ulusal Raporu*, Üçüncü Birleşmiş Milletler Konut ve Sürdürülebilir Yerleşmeler Konferansı (Habitat III).
- TC Çevre ve Şehircilik Bakanlığı (2017). Yeni Kentsel Gündem (New Urban Agenda), United Nations. [Online] <http://habitat3.org/wp-content/uploads/NUA-Turkish.pdf> [Erişim Tarihi: 14.07.2020].
- Ünal, Ç. (2016). Turizm Coğrafyasında Yeni Bir Kavram “Yavaş Şehirler”, *Doğu Coğrafya Dergisi*, 21 (36).
- Üstün Topal, T., Korkut, T. ve Kiper, T. (2016). Yerel Kimliğin Kent İle Buluşması: Cittaslow-Yavaş Şehirler, *İdil*, 5 (25), 1413-1430.
- Yalçın, E. (2019). Küresel Kente Alternatif Olarak Sakin Şehir: Türkiye Sakin Şehirleri Üzerinden Değerlendirme, *Sosyal Ekonomik Araştırmalar Dergisi*, 19 (38), 202-230.
- Yaylı, H. ve Gönültaş, Y. C. (2018). Habitat Konferanslarına Tarihsel Bir Bakış, KAYSEM 12 E-bildiriler Kitabı, 870-893.
- Yüksel Özmen, Ş., Birsen, Ö. ve Birsen, H. (2016). Kentleşme Dinamiklerine Cittaslow Kentleri Üzerinden Bakmak: Türkiye’deki Cittaslow Şehirleri Üzerine Bir Araştırma, *EKurgu*, 24 (2), 9-22.

İnternet Kaynakları

- <http://www.cittaslowturkiye.org> [Erişim Tarihi: 18.06.2020].
- <https://www.cittaslow.org/network/koycegiz> [Erişim Tarihi: 22.07.2020].
- <https://cittaslowturkiye.org/cittaslow-yalvac> [Erişim Tarihi: 22.07.2020].
- <https://cittaslowturkiye.org/ankaranin-ilk-sakin-sehri-gudul/> [Erişim Tarihi: 29.07.2020].
- <https://cittaslowturkiye.org/cittaslow-ahlat/> [Erişim Tarihi: 29.07.2020].
- <https://cittaslowturkiye.org/cittaslow-mudurnu> [Erişim Tarihi: 14.07.2020].
- <https://vize.bel.tr/sayfa/cittaslow-vize-unvanina-sahibiz/> [Erişim Tarihi: 29.07.2020].
- <http://seferihisar.bel.tr/turizmde-ekolojik-markalasma/> [Erişim Tarihi: 14.07.2020].
- <http://www.cittaslowgerze.com/> [Erişim Tarihi: 16.07.2020].
- <http://www.sakinsehri-gudul.net/> [Erişim Tarihi: 29.07.2020].
- <http://cittaslow.savsat.com/> [Erişim Tarihi: 14.07.2020].
- <http://www.savsat.bel.tr/> [Erişim Tarihi: 14.07.2020].
- <https://ordu.ktb.gov.tr/TR-106770/persembe.html> [Erişim Tarihi: 14.07.2020].
- <https://tr.boell.org/tr/2016/10/19/habitat-iii-yeni-kentsel-gundem-ve-sivil-toplumun-onemi> [Erişim Tarihi: 18.06.2020].
- <https://www.tr.undp.org/content/turkey/tr/home/sustainable-development-goals.html> [Erişim Tarihi: 18.06.2020].
- <http://www.habitat.org.tr/habitat/41-unhabitat/946-2016-11-22-11-10-56.html> [Erişim Tarihi: 18.06.2020].
- <http://www.gstcouncil.org/en/> [Erişim Tarihi: 10.06.2020].
- <https://www.kulturportali.gov.tr/turkiye/bolu/TurizmAktiviteleri/mudurnu> [Erişim Tarihi: 14.07.2020].
- <https://www.slowfood.com/nazioni-condotte/turkey/> [Erişim Tarihi: 28.07.2020].
- <https://www.fondazione-slowfood.com/en/nazioni-mercati/turkey-en/> [Erişim Tarihi: 28.07.2020].
- <https://www.terramadre.info/en/food-communities/> [Erişim Tarihi: 28.07.2020].